יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 227	Łódź, Niedziela, 1 października 1933 r.	עלפטער יאהרגאנג	לאדז, זונטאג, י"א תשרי תרצ"ד	№ 227

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71 — Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

א גרויס אומגליק אין א שוהל צו כל-נדרי

9 פרויען דערשטיקט צום טויט, 50 שווער און לייכט פערוואונדעט אין דער בוקארעשטער סינאגאגע

בוקארעשט, 30 (יט"א טעלעגראפיש) א גרויס אומגליק איז דא געשעהען צו כל נדרי.

אין דער גרויסער שוהל האט פון א קורץ-שלוס אין דער פרויען-אפטיילונג אויסגעבראכען א שרפה. אין דער ווייבער-שוהל איז געווארען א פאניק און אלע האבען זיך געלאזט צו דער טיר.

צוליב דעם גרויסען געדראנג איז פערשפארט געווארען דער ארויסגאנג.

דער רעזולטאט איז געווען א שרעקליכער: 9 פרויען זיינען דערשטיקט געווארען אויף טויט, 36 זיינען שווער פערוואונדעט געווארען און 14 האבען בעקומען לייכטע וואונדען.

מענער האבען נישט געליטען.

אויפלעבונג איז סיים

די סעסיע וועט זיך אנהויבען דעם 1 נאוועמבער

רעקאנסטרוקציע פון מיניסטארען-קאבינעט?

ווארשא, 30 (טעלעפאניש) אין סיים האט זיך אנגעהויבען אן אויפלעבונג. נעכטען האבען אפגעהאלטען זיצונגען דער ענדעקישער קלוב און דער קלוב פון דער פויערים-פארטיי.

די סעסיע פון סיים הויבט זיך אן דעם 1 נאוועמבער און ווי מ'שמועסט וועט די סעסיע נישט אפגעלעגט ווערען אויף 30 טעג, נאר וועט גלייך אנהויבען צו בעטראכטען דעם נייעם קאנ-סטיטוציע-פראיעקט.

ווייטער שמועסט מען, אז נאך פאר דער ערעפנונג פון סיים וועט פארקומען א רעקאנסטרוק-ציע פון קאבינעט. מ'האפט אז ס'וועלען קומען ענדערונגען אויף די אמטען פון די מיניסטארען פאר קאמוניקאציע, האנדעל און אינדוסטריע און אינערן-ענינים.

דייטשלאנד פראטעסטירט

געגען ארויסשיקען די דייטשע קארעספאנדענטען פון רוסלאנד

בערלין, 30 (ספ. טעל.)

דאס דייטשע אויסערן-מיניסטעריום האט איבערגעשיקט א נאטע צו דער סאוויעטישער אמ-באסאדע אין בערלין, אין וועלכען ס'ווערט פראטעסטירט געגען דעם ארויסשיקען די דייטשע קארעספאנדענטען פון רוסלאנד. אין דער נאטע ווערט געזאגט, אז דער דאזיגער פאקט קען בע-שווערען דאס דייטש-סאוויעטישע צוזאמענלעבען.

מאסקווא, 30 (ספ. טעל.)

היינט אין אווענד זיינען ארויסגעפאהרן דורך ווארשא קיין בערלין די אויסגעוויזענע דייטשע זשורנאליסטען.

גלייכצייטיג האבען היינט פערלאזען בערלין די סאוויעטישע קארעספאנדענטען.

יודען נישט געגאנגען יום-כפור דאווענען

אויס מורא פאר די היטלעריסטישע רוצחים

בערלין, 30 (יט"א טעלעגראפיש)

צוליב דעם טעראר אין דארמשטאט געהען די יודען נישט ארויס אין גאס. יום-כפור זיינען יודען נישט געגאנגען דאווענען.

אין בערלין איז יום-כפור אריבער רוהיג.

פאר
גאלד, בריליאנטען, בישוטעריע
אין לאמבארד-קוויטען
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

אויגען - קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פיעטריקאווער 90, טעלעפ. 21-72
נעהמט אן שטענדיגע אויגען-קראנקע
(צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך
אמבולאטארישע פון 9 ביז 1 און פון ... ביז 7.30 אווענד.

Dr. med. M.
Eliasberg
כירורג
צוריקגעקעהרט
פיעטריקאווער 80,
טעל. 117-87.

צאהן-ארצט
St. Gelberg
14 זאוואדזקא 14 טעל. 108-33.
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן פון 10-2 און פון 4-7 אוו.

סוכות
אויף אפנויץ און צו פערקויפען
פון דיקטען אויף באלקאנען ווי אויך
ברעטער אויפ'ן פוד אויך סכך-
הרעטלעך, מיט ליסטען צו בעקומען
17 פולנאצנא 17
אויפ'ן פיש-מארק אין האלץ-סקלאד.
נערענסט דעם אדרעס!

יודען!
דער ארץ-ישראל-אתרוג
פאדערט זייער רעכט
די איינציגע שטעלע וואו מען קאן בעקומען
אנ'אמת'ן
ארץ-ישראל אתרוג
איז „תוצרת ארץ-ישראל"
(ארץ-ישראל-געוועלב)
3 שרודמיעסקא 3

אתרוגים
לולבים והדסים
פון טריעסט
שוין צו בעקומען אין הורט און ענצעל ביי
יודל קאפעלוש
4 באוואמיעסקא 4,
ביי קרעשאוו, פראנט,
אין קאנפעקציע-געשעפט.

אתרוגים
לולבים והדסים
צו בערימטע ביי
גאלדשטיין און ניסעל
נאוואמיעסקא 19, איז הויף „באר ווארשאווסקי"

אתרוגים מובחרים
לולבים והדסים
א"י-אתרוגים
איז צו בעקומען ביי שמואל הירש ליסס
5 פאמארסקא 5.

סוכות
פון ווייסע טישלער-ברעטער מיט קייטלען
— ווי אויך —
באלקאן-סוכות
אויף אפנויץ און צו פערקויפען צו זעהר
ביליגע פרייזען איז נאר צו בעקומען
פולנאצנא 26
בעמערקונג: קויפט נישט די שווארצע ווענט ווען איהר קריגט פון ווייסע ברעטער אויף דעם זעלבען פרייז, ווי אויך ברעטער און לאטעס אויפ'ן פוד.
געדענקט די אדרעס: פולנאצנא 26.

„לינת הצדק"
לאדז, ציגעל-נאס 17
דער פיזיקאליש-טעראפישער קאבינעט
איז טעטיג טעגליך פון 11-1 און פון 4-6 אווענד און געפינט זיך אונטער דער אויפזיכט פון א דאקטאר-ספעציא-ליסט, קוואץ-לאמפען, דיאטערמע, סאלוקס, עלעקטרישע בעדער. ערמעסיגטע פרייזען.
5270

גאנץ לאדז ווייס,
אז די ביליגסטע קוועלע
פון די עלעגאנטסטע
הערען-דאמען-קינדער שיך

איז נור ביי דער גוט-בעקאנטער פירמע
פ. קירשטיין
לאדז, 8 פאמארסקא 8
וועלכע בעזיצט צום בעפארשטעהענדען הערבסט און ווינטער-סעזאן דעם גרעסטען אויסוואהל פון די שענסטע און עלעגאנטסטע
שיך צו קריזיס-פרייזען! קומט און איבערצייגט אייך! אייגענע אויסארבייטונג! רעעלע בעהאנדלונג!
בעמערקונג: מיר בעזיצען א ספעציעלען לאגער פון דולבאקס-שיך (צום גלייטען)

244 מיליאָן 40 טויזענד זלאָטים

איז שויז געצייכענט געוואָרען אויף דער נאַציאָנאַלער הלוואה

וואַרשאַ, 30 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־רעספּאָנדענט) לויט די ידיעות, וואָס האָט דערהאַל־טען דער גענעראַל־קאָמיסאַר פאַר דער נאַציאָ־נאַלער הלוואה סטאַזשינסקי, וועט די הלוואה זיכער דערגרייכען די סומע פון 300 מיליאָן זל. אַמ־מייסטען האָבען געצייכענט די הלוואה די אָנגע־שטעלטע און אַרבייטער־קרייזען, וועלכע האָבען פרייוויליג געדעקט די גאַנצע געפּלאַנטע הלוואה פון 120 מיליאָן זל.

שוואַך איז דער אַנטייל אין דער הלוואה פון די אַגראַר־קרייזען.

אויף אַ לויב פערדינען די האַנדווערקער־קרייזען, וועלכע האָבען געצייכענט די הלוואה איבער די מעגליכקייטען. שוואַך איז אָבער דער אַנ־טייל פון דער גרויס־אינדוסטרי, וועלכע האָט געצייכענט ווייניגער פון די נאָרמען, וואָס איז די פאַרגעשריבען געוואָרען דורך דעם „לעוויאַטאַן".

וואַרשאַ, 30 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־רעספּאָנדענט) פרייטאָג ביז 8 אין אָוונט האָבען די געצייכענטע סומען אויף דער נאַציאָנאַלער הל־וואה בעטראָפען 235 מיליאָן 250 טויזענד זל.

וואַרשאַ, 30 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־רעספּאָנדענט) שבת 10 אַ זייגער אָוונט זענען שוין געווען געצייכענט אין פולען אויף 244 מיליאָן 40 טוי־זענד זל. אָבליגאַציעס.

סאָוויעטישע פליהער אין דער סטראַטאָספערע

געשלאָגען דעם רעקאָרד פון פּראָפ. פּיקאַר פליהענדיג 18 קילאָמעטער הויך

באַלאָן בשלום זיך אַראָפּגעלאָזט

מאָסקווע, 30 (ספּ. טעל.)

היינט 8 אַ זייגער אינדערפריה האָט זיך אויפ־געהויבען דער סאָוויעטישער באַלאָן, וואָס פליהט אין דער סטראַטאָספערע. אין באַלאָן געפינען זיך דער פליהער פּראָקאָפיעף און זיין פערטרעטער בירנבוים, ווי אויך דער קאָנסטרוקטאָר גאָדונאָוו. די פליהער ווילען דערגרייכען די הויך פון 20 קילאָמעטער און שלאָגען דעם רעקאָרד פון פּראָפ. פּיקאַר.

מאָסקווע, 30 (ספּ. טעל.)

9 מיט 25 מינוט האָט דער באַלאָן דערגרייכט אַ הויך פון 17.200 מעטער, שלאָגענדיג פּראָפ. פּיקאַרס רעקאָרד. 10 אַ זייגער איז באַטייט געוואָ־רען די הויך פון 17.900 מעטער.

מאָסקווע, 30 (ספּ. טעל.)

דער באַלאָן, וואָס איז געפלויגען אין סטראַ־טאָספערע האָט זיך 5 אַ זייגער בשלום אַראָפּגעלאָ־זען אין קאָלאָמנע, 115 קילאָמעטער ווייט פון מאָסקווע. די פליהער פיהלען זיך זעהר גוט.

דייטשע דעמאָנסטראַציע געגען פּוילען

וועט פאָרקומען דעם 7 אָקטאָבער

ברעסלוי, 30 (ספּ. טעל.)

דעם 7 און 8 אָקטאָבער אָרגאַניזירט די דייטשע מאַכט אַ גרויסע פּאָליטישע דעמאָנסטראַציע אויף איהר מזרח־גרעניץ, די דעמאָנסטראַציע וועט זיין געווענדעט אויסשליסליך געגען פּוילען.

אויף דער דייטשער גרעניץ ווערט קאָנצענטרירט 90 טויזענד שלעזישע שטורם־היטלעריסטען, וועלכע וועלען אדורכמאַרשירען לענג־אויס פון דער גרעניץ. אין פּראָגראַם איז פאָראויסגעזעהען אַ גרויסע פּאָליטישע רעדע פון פּראָפּאַגאַנדע־מיניס־טער געבעלס. ווי מען הערט וועט אין דער דע־מאָנסטראַציע אנטיילנעהמען דער וויצע־קאַנצלער פאָן־פּאַפּען, דער שעף פון דייטשען גענעראַל־שטאַב קאַפּ. רעהם און אפילו אויך היטלער אליין.

אַנטי־יודישע משוגעת אין דייטשלאַנד

דייטשקעס וועלכע האָבען בעציהונגען מיט יודען וועלען אַרעסטירט ווערען

עסען, 30 (ספּ. טעל.)

די דאָרטמונדער פּאָליציי האָט פעראָפענטליכט אַ וואָרנונג, אַז געגען די דייטשקעס, וועלכע וועלען האָבען בעציהונגען מיט יודען וועט אָנגעווענדעט ווערען אומבעדינגטער אַרעסט. די התראה בעטאָנט, אַז די מערהייט פון פאָלק האָט שוין פערשטאַנען, וואָס פאַר אַ געפאַהר ס'דראָהט מצד די יודען, די, וואָס ווילען דאָס נישט פערשטעהען, וועלען דאָס מוזען פיהלען אויף דער אייגענער הויט.

וואַן דער ליבע האָט זיך מודה געווען

דער לייפּציגער פּראָצעס אָפּגעלעגט ביז מיטוואָך

לייפּציג, 30 (ספּ. טעל.)

דער פריידאַגדיגער טאָג אין פּראָצעס זענען אונטערזוכען דעם רייכסטאַג האָט געבראַכט אַן איבעראַשונג אין די ערקלערונג פון די עדות, וועלכע לייקענען איצט אין די געשטעלטע פאָר־וואָרפען.

היינט איז געקומען פון בולגאַריען דער פאָ־טער פון בעשולדיגטען פּאָפּאָוו.

דער ערשטער עדות בונגע, וועלכער האָט גע־האָרכט בעלויכטען דעם גאַנצען ענין פון דער פּלומרשטער פערשוואָרונג לייקענט איצט, אַז ער זאָל האָבען דעם 22. פעברואַר גערעדט מיט וואַן־דער ליבע וועגען פּאָליטישע פראַגען. ער ערקלערט אַז ער האָט דעמאָלט שוואַך געזעהען און שוואַך געהערט.

דער צווייטער עדות יאַנעקע, וועלכער האָט געזאָלט זיין דער העצער צו די גאַסען־אָוואַנטור־עס אין נייקעלן דאָגט, אַז אין פּראָגראַם פון דער קאָמוניסטישער פאַרטיי איז געווען אויסגעשלאָ־סען יעדע טעראָריסטישע טעטיגקייט. ער לייקענט, אַז וואַן־דער ליבע זאָל האָבען געהעצט אונטערצו־צינדען עפענטליכע בנינים.

ליבע איז בכלל אָפּגעטרעטען פון די פּרינצי־פּיעלע טענדענצען אין דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי.

אויף דער פראַגע פון אַנגעקלאָגטען טאָר־גלער ענטפערט דער עדות, אַז אין דער צייט פון שטאַרקסטען פּאָליטישען פיבער אין יאָהר 1932, האָט די קאָמוניסטישע פּאַרטיי נישט טאָלערירט קיין טעראָריסטישע שטאַנדפּונקטען. ער ערקלערט ווייטער, אַז דער פּאָליציי־קאָנפידענט הינץ האָט צוגערעדט די אַרבייטסלאָזע צו אַ בעוואָפענטען אויפשטאַנד און דאַן האָט ער איבערגעגעבען דער פּאָליציי אויסגעטראַכטע פאַקטען. מיט דעם ווערט דער עדות־פערהער פערענדיגט און דער פּאָרזי־צער ווענדעט זיך דירעקט צו וואַן־דער ליבע, וועלכער איז גרייט צו ענטפערען אויף אַלע גע־שטעלטע פראַגען.

דער פּאָרזיצער הויבט אָן, דעם 26 פעברואַר, ווען ליבע איז געווען אין הונינגסדאָרף און פרעגט:

— דעם 27. פעברואַר, מאָנטאָג, ווען האָט איהר פערלאָזען הונינגסדאָרף?

דער אָנגעקלאָגטער ענטפערט, אַז 8 אַ זייגער אינדערפריה.

פּאָרזיצער: צי זענט איהר זיך מודה, אַז אין דעם דאָזיגען טאָג האָט איהר אונטערגעצינדען דעם רייכסטאַג.

ליבע: — יאָ.

פּאָרזיצער: ווען האָט איהר זיך דעצידירט אונטערצוצינדען דעם בנין?

אַנגעקלאָגטער: — דעמזעלבען טאָג.

דער פּאָרזיצער איז נישט צופרידען מיט דעם אופן, ווי אַזוי דער אַנגעקלאָגטער ענטפערט און לייענט אַדורך זיינע ערקלערונגען בעת דער אויס־פאָרשונג.

דער פּראָצעס איז דאַן אָפּגעלעגט געוואָרען ביז מיטוואָך אינדערפריה. דער מאָטיוו איז — דער צוזאַמענגעפאַהר פון די יוריסטען אין דייטשלאַנד.

לייפּציג, 30 (ספּ. טעל.)

די קאָרעספּאָנדענטען פון די אויסלענדישע צייטונגען, וועלכע זענען צוגעלאָזען געוואָרען אין געריכטס־זאַל ווערען שטאַרק געהיטען דורך דער געהיים־פּאָליציי, וועלכע היט יעדען שריט זייערען.

די טעג איז אין דער וואוינונג פון איינעם פון די אויסלענדישע קאָרעספּאָנדענטען געקומען אַ שליח מיט אַ פּעקעל, איז ער פערהאַלטען גע־וואָרען און אָפּגעפיהרט געוואָרען אין דער פּאָליציי. נאָכ'ן אַדורכקאָנטראָלירען דאָס פּעקעל האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז עס ענטהאַלט אַ בעריכט פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי וועגען די הינטער־קוליסען פון פּראָצעס. דער שליח איז פערהאַלטען געוואָרען אין דער פּאָליציי.

פון ליידען ביז געזונד

דורך

Togal

טאָגאַל ווירקט שנעל ביי:

ראַמאַטישע ווייטאָגען	פּאָדאַגרע	מיגרענע, נעווראַלגיע
הייטאָגען און ווייטאָגען אין די גלידער	גריפּע	און פערקיהלונגען

טאָגאַל שטילט די ווייטאָגען און פערנכט אַ פערלייכטערונג, נישט אַרויסרו־פענדיג קיין שום זייטיגע נעגאַטיווע איינפלוס אויפ'ן האַרץ און מאָגען.

שוין העכער 15 יאָהר ווערען מיט ערפאָלג אָנגעווענדעט ביי די דאָ־זיגע קראַנקהייטען די טאַבלעט־קעס טאָגאַל. טויזענדער ליידענדע זענען געזונט געוואָרען דורך דער הילף פון טאָגאַל.

טאָגאַל האַלט אויף דאָס זאַמ־לען זיך פון די זויער־סואָסען און בעקעמפט דעריבער פולשטענדיג די דאָזיגע קראַנקהייטען.

פּרובט און איבערצייגט זיך נאָר היינט, קויפט תיכף אין דער נאָהענטסטער אַפּטייק טאָגאַל. מ'דאַרף אָבער גוט אַכטונג געבען אויף דער אונבעריהרטער אָריגינאַל־פּאַקונג.

פּרייז — 2 זל. רעג. נומער 1364.

גרויסער אויפרייס אין אַ פּולווער־פאַבריק

3 אַרבייטער דערהרג'עט און 5 שווער־פערוואונדעט

ראַדאָם, 30 (ספּ. טעל.)

דאָנערשטאָג איז אין דער מלוכהשער פּול־ווער־פאַבריק אין פּיאָנקי היגער ראַיאָן פאָרגע־קומען אַ שטאַרקער אויפרייס אין דער אָפּטיילונג ווי עס ווערט אויסגעאַרבייט פּולווער אָן רויך; 3 אַרבייטער זענען דערהרג'ט געוואָרען; 5 אַר־בייטער זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען און אַ פּאָר צענדליג לייכט.

דעם קלאַפּ פון אויפרייס האָט מען געהערט צעליכע צענדליג קילאָמעטער אַרום. אין אַלע הייזער פון פּיאָנקי זענען אַרויסגעפאַלען די שויבען. די סיבות פון אויפרייס זענען דערווייל נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען, ס'ווערט געפיהרט אַנ־אויספאָרשונג.

טייוועלס־מאַשינען אויף באַהן־ליניע אין יוגאָסלאַוויען

בעלגראַד, 30 (ספּ. טעל.)

אויף דער באַהן־ליניע צווישען זאַגרעב און שטיינברוק האָט מען געפינען צוויי גרויסע טיי־וועלס־מאַשינען. די מאַשינען האָבען געהאַט אַ זייגער־מעכאַניזם און האָבען געקענט אויפרייסען ביים ערשטען צוג, וועלכער וואָלט אַדורכגעפאָהרען די אויספאָרשונג, אַז די טייוועלס־מאַשינען האָט מען געבראַכט פון אויסלאַנד.

„בעליידיגט" דעם סעקרעטאַר פון דער דייטשער געזאַנד־שאַפט אין פּראַג

פּראַג, 30 (ספּ. טעל.)

די פּאָליציי האָט פעראָפענטליכט אַ קאָמוני־קאַט, אַז אַ טשעכישער בירגער איז אויף דער גאַס צוגעגאַנגען צום סעקרעטאַר פון דער דיי־טשער געזאַנדשאַפט און אַרויסגעריסען דעם „האַ־קען־קרייץ", וואָס איז געווען צוגעשפּילט צו דער מאַרינאַרקע, עטליכע פערזאָן זענען פערהאַלטען געוואָרען.

Dr. med.

Z.Rakowski

ספּעציאַליסט פאַר אויערען, נאָז, האַלז און לונגען־קראַנקהייטען

וואוינט יעצט

פּיעטריקאָווער 67, טעל. 127-81

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

נעהמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17

פון 11—1 און פון 2—3 נאָכמ.

Dr. med. Niewiażski

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט־קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע

אַנדזשעיאַ 5 טעל. 159-40

צוריקגעקעהרט

נעהמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.

זונטאָג און יום־טוב פון 9 ביז 1 פאַרמיטאָג.

בעזונדערער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען

די קאָנצעלאַריע פון

געשוואָרענעם איבערזעצער

אין פראַנצויזיש, דייטשע און רוסישע שפּראַכען

Mgr. Zofja Beylin

געפינט זיך אויף

פּיעטריקאָווער 89

טעל. 145-03

פּראָנט צווייטער שטאָק.

4907

Dr. med.

Szymon Grinberg

פּילסודסקיעגאָ 55, טעל. 168-58

צוריקגעקעהרט

אויפנאַהמס־שעה'ן פון 3 ביז 6 נאָכמ.

Dr. J. SCHORR

באַדע־אַרצט אין אַליוואַביטש

צוריקגעקעהרט

אָרדינירט אין האַרץ־קראַנקהייטען

אין לאָדז, גדאַנסקאַ 11, טעל. 226-85

פון 4—7 נאָכמ.

די נייעסטע מאָדעלען שיך

פון די עלעגאַנטסטע

אין אַ רייכען אויסוואַהל בעקומט איהר נור ביי

A. Ogórek

ŁÓDŹ, ZAWADZKA 11.

הובער - קאמיסאר פון דער פעלקערליגע פאר די ענינים פון די דייטשע פליטים?

ג ע נ ף, 30 (יט"א טעלעגראפיש) אין די פעלקער-בונד-קרייזען שטעלט מען ארויס הובער'ן אלס וועלט-קאמיסאר פאר די ענינים פון די דייטשע פליטים.

הילף-אקציע פאר די פליטים אויף דער זיצונג פון פעלקער-בונד

נישט אריינמישען זיך אין די אינער-ליכע ענינים פון דייטשלאנד

ג ע נ ף, 30 (יט"א טעלעגראפיש) אויף דער עכטיגער פלענאר-זיצונג פון פעלקער-בונד האט דער מיניסטער גרעף אריינגעטראגען א רעזאלוציע אין וועלכער ס'רעדט זיך וועגן אן'אקציע פאר די פליטים פון דייטשלאנד.

דער מיניסטער בעטאנט דערביי, אז ס'האנדעלט זיך וועגן א טעכנישער לעזונג אין דער פליטים-פראגע, און דערביי נישט אריינמישען זיך אין די אינערליכע ענינים פון דייטשלאנד.

* * *

ג ע נ ף, 30 (יט"א טעלעגראפיש)

ווי יט"א דערוויסט זיך, וועט זיך די דייטשע דעלעגאציע נישט ענטהאלטען די אריינגע-טראגענע רעזאלוציע.

ג ע נ ף, 30 (ספ. טעל.)

אויף דער סעסיע פון דער פעלקער-ליגע איז היינט ארויסגעטרעטען מיט א שארפע רעדע געגען היטלער-דייטשלאנד דער שוועדישער סאצ-יאליסטישער אויסערן-מיניסטער באנדלער. ער האט אויסגערעכענט א רייהע פערברעכענס פון היטלער-רעזשים און געזאגט, אז די מענשהייט מוז אויפ-הויבען איהר שטים צו פערטיידיגען די קרבנות. ער האט אויך גערעדט געגען די יודען-פערפאלגונ-גען אין דייטשלאנד. זיין רעדע איז בעגלייט גע-ווארען מיט לאנג-דויערנדיגע אפלאדיסמענטען.

מעמאריאל צו די מיטגלידער פון פעלקער-בונד

צוגעשיקט פון „באורד אף דעפיוטיס“

ג ע נ ף, 30 (יט"א טעלעגראפיש) „באורד אף דעפיוטעס“ האט צוגעשיקט א מעמאריאל צו אלע מיטגלידער פון פעלקער-בונד אין וועלכער ס'ווערען פארמולירט די יודישע פאסטולאטען בנוגע דער לאגע פון די יודען אין דייטשלאנד. אין דעם מעמאריאל ווערט געפאדערט צו בעשטימען א וועלט-קאמיסאר פאר די פליטים פון דייטשלאנד.

שיצען די מענשען-רעכט

רעזאלוציע אויף דער זיצונג פון פעלקער-בונד

ג ע נ ף, 30 (יט"א טעלעגראפיש) דער פאר-

שטעהער פון האאיטי האט אויף דער היינטיגער זיצונג אריינגעטראגען א רעזאלוציע אין וועלכער ס'ווערט פארגעלעגט צו שאפען א וועלט-קאנווענץ צו שיצען די מענשען-רעכט.

דער „זשעסט“ פאר גענף

כאראקטעריסטישע דייטשע פעראָרד-נונג איז אויבערשלעזיען

א פ ע ל ן 30 (ספ. טעל.) דער פרעזידענט פון אפאלער שלעזיען האט נעכטען ארויסגעגעבען א זעהר כאראקטעריסטישע פעראָרדנונג.

די פעראָרדנונג דערמאנט, אז אין חודש מערץ און אפריל האבען די היטלערישע שטאט-ראטען אין אפאלער שלעזיען אנגענומען בעשלוסען וואס זענען געווענדעט געגען די יודישע סוחרים און הענדלער. די פעראָרדנונג מאכט אויפמערקזאם דערויף, אז די בעשלוסען זענען אין סתירה צו דער גענפער קאנווענץ פון יאהר 1922, בנוגע דעם פלעביסציט-געביט, די דאזיגע בעשלוסען דארפען דעריבער נישט אריינגעהן אין קראפט.

די פעראָרדנונג שטעהט זיך אין צוזאמענהאנג מיט'ן פלאן, אז אין דער פעלקער-ליגע זאל אדורכ-געפיהרט ווערען א דיסקוסיע וועגען דער לאגע פון די יודען אין אויבערשלעזיען, וואס די דייטשען ווילען אויסמיידען. אלזא דאס איז נאר א זשעסט פון די היטלעריסטען וואס איז אויסגערע-כענט אויף גענף.

דייטשע דעלעגאציע פערלאזט גענף

צוליב דעם וואס איז נישט געקומען צו קיין פערשטענדיגונג איז דער ענטוואפנונגס-פראגע

ג ע נ ף, 30 (ספ. טעל.)

די דייטשע האלב-אפיציעלע אגענטור מעל-דעט: די דייטשע דעלעגאטען האבען ערקלעהרט, אז צוליב דעם, וואס די ענטוואפנונגס-אונטער-האנדלונגען זענען געבליבען שטעהען אויף א טויט-פונקט, איז זייער אנוועזענהייט אין גענף גע-ווארען איבריג. צוליב דעם פאהרען זיי צוריק קיין בערלין.

צווישען ענגלאנד, פראנקרייך און איטאליען איז נישט געקומען צו קיין הסכם. פראנקרייך איז נישט מסכים צו דער שטעלונג פון איטאליען, אז מ'זאל דייטשלאנד באלד ערלויבען צו העכערען די צאהל רייכסוועהר ביז 200 טויזענד, ווי אויך די צאהל טאנקען און באמבען-עראפלאנען.

ערשטער מיליאן

אויף נומער 61.415

ווי אויך	225.000 זל.	אויף נומער	5.351
	100.000	„ „ „	112.612
	100.000	„ „ „	107.462
	75.000	„ „ „	33.687

א. ז. וו.

זענען געפאלען אין דער גליקליכער קאלעקטור

W. Kaftal i S^ka, — Łódź, — Piotrkowska 54

Centrala KATOWICE. P. K. O. Nr. 304.761.

אלע שפילען טאקע ביי קאפטאל'ן

לאסען צו דער I קלאס פון דער 28 לאטעריע זענען שוין צו בעקומען.

צוליב דער ענדערונג פון סיסטעם וועט די ציהונג פארקומען שוין ד. 19 אקטאבער ד. י.

קאפטאל איז דער סינאנים פון גליק!

שפאלטונג אין פויערישען סיים-קלוב

ל ע מ ב ע ר ג, 30 טעל.) די לעמבערגער „גאזעטא פאראננא“ טיילט מיט, אז אין דעם סיים-קלוב פון דער פויערים-פארטיי קומט פאר א שפאל-טונג.

12 דעפוטאטען זאלען נישט זיין צופרידען מיט דער אפאזיציאנעלער שטעלונג פון דער פאר-טיי צו דער רעגירונג און וועלען ארויסטרעטען פון דער רעגירונג

מ'חייסט נאך נישט צי די ארויסגעטרעטענע וועלען בילדען אנ'אייגענעם קלוב אדער וועלען צו-טרעטען צו „בעבע“.

דער צוזאמענפאהר אין טערקיי

ווערט צוגעגרייט א באלקאנישע אוניע

לאנדאן, 30 (ספ. טעל.)

אונטערן קאפ „צוגרייטונגען צו א באלקאן-אוניע“ שטעלט פעסט דער „דיילי טעלעגראף“, אז די פאליטישע קרייזען געבען צו א גרויסע בע-דייטונג דעם נאר וואס פארגעקומענעם וויזיט פון גריכישען פרעמיער סטאלדאריס און איצטיגען וויזיט פון ווענויעלאסען אין טערקיי.

דער יוגאסלאווישער קעניג אלעקסאנדער קומט קיין טערקיי שבת און טיטולעסקו — דעם 10. אקטאבער און לסוף וועלען דעם 25. ה. ח. קומען קיין טערקיי דער סאוויעטישער פרעמיער מאלאטאוו, אויסערן-קאמיסאר ליטווינאוו און קריגס-קאמיסאר ווארָאשילאוו.

די דאזיגע אלע וויזיטען האבען פאר א ציל צוצוגרייטען א באלקאנישע אוניע. אין דער באר העכסטער צייט וועלען געשלאסען ווערען נייע אפמאכען, וואס וועט זיין א שווארציאמיגע פער-שטענדיגונג פון 5 מלוכות און אויב בולגאריע וועט וועלען צושטיין וועט עס זיין א פערשטענדיגונג פון 6 מלוכות. וועלכע ליגען צווישען באלטישען און עגעאישען ים.

פרעזידענט מאסאריק געגען היטלעריזם

וועלכער האט נישט קיין שום צוקונפט

פ א ר י ז, 30 (ספ. טעל.)

דער טשעכישער פרעזידענט מאסאריק האט געגעבען אנ'אינטערוויאו וועגען דער נאציאנאל-סאציאליסטישער ראסען-טעאריע און וועגען דער נייער היטלערישער אידעאלאגיע.

דער פרעזידענט מאסאריק האט ערקלעהרט, אז דער נאציאנאל-סאציאליזם האט איבערגענומען די אלטע פאן-גערמאנישע אידעאלאגיע. ער אליין איז געווען און וועט בלייבען דער גרעסטער געג-נער פון דער היטלערישער טעאריע, צו וועלכע ס'געהער נישט די צוקונפט.

די טעאריע פון דער „ראסען-ריינהייט“ איז נישט רעאל. קיין שום אייראפעאיש לאנד בעזיצט נישט קיין פאלק מיט ריין בלוט פון ראסען-שטאנדפונקט. די דייטשען אליין האבען אין פער-לויף פון זייער געשיכטע גערמאניזירט סלאווישע און ליטווישע פעלקער.

Dr. med.

H. Różaner

הויט, ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע

NARUTOWICZA 9, tel. 128-98.

2-טער שטאק

עמפפאנגט פון 8–10 און פון 5–8 אוו.

Dr. med.

Czarnożył

POWRÓCIŁ

AL. KOSCIUSZKI 69, tel. 224-94

Godziny przyjęć od 9-10 i od 4-6 popo ł.

גרוי, וואכעדיג און פעסימיסטיש

ווי אזוי ס'איז צוגעגאנגען די ערעפנונג פון דער פעלקערבונד-סעסיע

ווי עס איז געווען פאראויסצוזעהן, האט זיך די סעסיע פון פעלקער-בונד געעפענט ביי א גרויער און פעסימיסטישער שטימונג. ארום דעם קאנטאר-באלען בנין, וואו עס קומען פאר די זיצונגען איז גאר ווייניג עולם געווען, אפשר דערפאר, ווייל דער טאג איז געווען רעגענדיגער, און אפשר דערפאר, ווייל אפילו די פרויען האבען זיך אויפגעהערט צו אינטערעסירען מיט דער ליגע.

אפילו געבעלס, וועלכער האט זיך בעוויזען ארומגערינגעלט פון א גרופע היטלעריסטען אין גרויע בישט דורכגענעצטע מאנטלען, האט נישט ארויסגערופען קיין איבריגען אינטערעס, עטליכע פאטאגראפען קנאקען פויל מיט די אפאראטען; די דייטשע זשורנאליסטען, אביסעל פערשעהמט צוליב די איראנישע שמייכלען פון זייערע אנדערע קאלעגען, גריסען דעם פארשטייער פונם דריטען רייך מיט דעם פערפליכטענדער נאציאנאל-סאציא-ליסטישער האנד-בעוועגונג.

געבעלס לויפט שנעל איבער דעם זאל, פער-נעהמט אנ'ארט אין דער רייהע מיט בוראט'ן און פערלאזט נישט דאס ארט ביז צום סוף פון דער זיצונג.

נישט קוקענדיג אויף דער העלער עלעקט-רישער בעלויכטונג איז די שטימונג אין זאל א גרויע און וואכיגע, און אפילו די זעהר שארפע און אפענע רעדע פון פארזיצער פון ראט, דער נארוועגישער מיניסטער מאווינקעל, וואס האט גע-עפענט די סעסיע האט נישט געהויבען די שטימונג, וועהן אזא רעדע וואלט געהאלטען געווארען מיט א צוויי דריי יאהר צוריק, וואלט דאס געמאכט

א בריף פון גענף

דעם איינדרוק פון א באמבע און קאמענטירט גע-ווארען אויף פערשידענע אופנים.

אנגעהויבען האט דער מיניסטער מאווינקעל דערפון, וואס ער האט קאנסטאטירט דאס פאלען פון פרעסטיזש פון דער פעלקער-ליגע. די סיבות פון דעם פרעסטיזש פאלען זענען קלאר: די פעל-קער-ליגע האט נישט בעוויזען צו לעזען דעם קאנ-פליקט אויפ'ן ווייטען מזרח, נישט בעוויזען צו פערזיכערען דעם שלום אין אייראפע. פופצעהן יאהר נאך דער מלחמה דארף מען מיט שאנדע און פערביטערונג קאנסטאטירען, אז דער געדאנק וועגען א נייער מלחמה און די מעגליכקייט, אז עס זאל קומען צו איהר ווערט וואס אמאל קלארער און דייטליכער. נישט די עקאנאמישע קאנפערענץ, נישט די ענטוואפנונגס-קאנפערענץ האבען קיין רעזולטאטען נישט געגעבען און די בעציהונגען צווישען די פעלקער האבען זיך נישט נאר נישט פערבעסערט, נאר פערערגערט. עס איז פערשטענד-ליך, אז ביי אזא לאגע נעהמט די פעלקער-ארום א פערצווייפלונג און ענטוישונג און די בעשול-דיגען די פעלקער-ליגע אין איהר שוואכקייט און אונפערפאלג.

מאווינקעל ווייזט ווייטער אן אויף דער נויט-ווענדיגקייט פאר די גרויסע מלוכות זיך צו פער-שטענדיגען, ער רופט זיך מיט ליב אפ וועגען דעם „פאקט פון די פיר“, כאטש ער מוז אויפ'ן ארט מיט פערביטערונג קאנסטאטירען, אז די ווער-טער „גלייכהייט און ברודערשאפט“ זענען ערגעץ אוועק אין דער ווייטער פערגאנגענהייט, און דאס היילינסטע געביט פון פרייהייט פון גייסט און פערזענליכע פרייהייט זענען אין א גאנצע דריי מלוכות איצט בישט געזיכערט.

און דאך, לויט די זשענעווער טראדיציעס, האט מאווינקעל ארויסגעזאגט די איבערצייגונג, אז דאס רעכט וועט זיגען און די פעלקער-ליגע וועט זיך איינגעבען סוף כל סוף צו בעפעסטיגען און פערזיכערן דעם שלום אויף דער וועלט.

געענדיגט האט דער פארזיצער מיט דעם אי-בער'חזר'ן די ווערטער פון פערשטארבענעם בריאן אין יאהר 1909.

„אין דעם טאג, ווען מען וועט די קינדער לערנען ליבע צו דער וועלט וועט מען די לערנען אכטען אנדערע פעלקער און זוכען דאס, וואס עס פעראייניגט די מענשען, נישט דאס, וואס צושיידט זיי, אין דעם טאג וועט הערשען שלום אויף דער וועלט“.

אלס פארזיצענדער פון דער סעסיע, געגען אלע ערוואַרטונגען, ווערט געוועהלט נישט דער פריהערדיגער אנגעמערקטער קאנדידאט נאך דער ערשטער דעלעגאט פון דרום-אפריקע, וואטער. פון זינט די פעלקער-ליגע איז געגרינדעט איז דאס דער ערשטער פארזיצער, וועלכער האט פון פריהער נישט צוגעגרייט זיין רעדע. ער האט זיך דעריבער בעגרענעצט נאר מיט'ן אויסדריקען א דאנק צוליב זיין אויסוועהלען און מיט עטליכע אלגעמיינע פראזען. (לך)

לאדז, 1 אקטאבער 1933

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 1 אקטאבער 1933

שטימונגען צווישען די יודען אין דייטשלאנד

דער ארטיקעל שטעלט מיט זיך פאר א קארעספאנדענץ אין דער ליבעראל-סאנא-טארישער צייטונג „קוריער ווילענסקי" פון איהר קארעספאנדענט אין דייטשלאנד. די צייטונג בעמערקט דערביי, אז זי איז נישט מסכים מיט איהר מיטארבייטער מכוח די אנטיסעמיטישע געפיהלען אין די ברייטע שפערען פון דער דייטשער געזעלשאפט. די צייטונג האלט, אז די מיינונג פון מחבר איז ריכטיג בלויז בנוגע דער פערגאנגענהייט. דאגעגען איצט ליגט דער מקור פון אנטי-סעמיטיזם אין דעם היטלעריזירטען טייל פון דער דייטשער געזעלשאפט.

נאטירליך קאן מען זיך נישט שטעלען אויפ'ן שטאנדפונקט, אז דער מקור פון אנטיסעמיטיזם ליגט אין דייטשען פאלק גופא. אין דעם, וואס ריזיגע מאסען פון דייטשען פאלק זענען איצט פער'סמ'ט פון אנטיסעמיטישען גיפט, ליגט אין דער ערשטער רייה די שולד אויף די רוצחים און פערברעכער, אויף די היטלער'ס, גערינגס און געבעלסעס, וועלכע האבען אין משך פון יאהרען געטריפט אהן אויפהער אנטי-סעמיטישען סם אין די נשמות פון דער בעפעלקערונג.

די רעד.

עס איז מיר אפט אויסגעקומען צו הערען מצד די לעזער א פראגע:

— וואס טוען איצט יודען אין דייטשלאנד? ווי פיהלען זיי זיך, וואס טראכטען זיי?

איך וועל פרובען ענטפערן אויף די דאזיגע פראגען.

קודם-כל מוז מען א סוף מאכען צו א געוויסער סוגעסטיע. איך האב פיל מאל געהערט א פראגע: צי קען היינט א יוד אין דייטשלאנד רוהיג ארויסגיין אין גאס? איך ענטפער דערויף גאנץ קאטעגאריש: יא! לכל-הפחות אין די גרויסע שטעט. די צאהל פון אפענע אנפאלען אויף יודען איז זעהר א קליינע.

אויב אין דער צייט פון צוזאמענפליה פון דער זאקסישער „ס.א." אין לייפציג, וואו עס זענען זיך צונויפגעפאהרען איבער 150,000 שטורמיסטען, האט מען צושלאגען נישט מעהר ווי איין יוד, א געוויסען צוקערמאן, זאגט דאס זעהר פיל.

א געוויסער דייטש, וועלכער פארנעמט א העכערען פאסטען אין דער לייפציגער פאליציי האט אין א פריוואטען געשפרעך מיט מיר אנגע-וויזען אויף דער קליינער צאהל עקסצעסען און מיר פערזיכערט, אז אין דייטשלאנד איז נישטא קיין אנטיסעמיטיזם.

— צי זענען די דייטשען אנטיסעמיטען? נישט אמת. עס איז אמת, אז היטלער, גערינג, געבעלס און שטרייכער זענען אויסגעשפראכענע אנטיסעמיטען. עס איז אמת, אז עטליכע צעהנדליג מענשען פערשפרייטען אנטיסעמיטישע בבא-מעשיות און עטליכע טויזענט מענשען חזר'ען די דאזיגע נארישקייטען איבער.

צווישען די ברייטע פאלקס-מאסען איז נישטא קיין אנטיסעמיטיזם. אלס באווייז קען דא דינען דער פאקט, וואס די פאגראם-אגיטאציע פון דער רעגירונג האט נישט קיין ערפאלג. אויב אין וועלכער עס איז אנדער מלוכה וואלט די רעגירונג געפיהרט אזא פראפאגאנדע, וואלט זיך די זאך נישט בעגרעניצט נאר מיט עפיזאדישע עקסצעסען, ווי דאס איז אין דייטשלאנד.

נישט וועגען פיזישע אנפאלען האנדעלט זיך דא, דער עיקר זענען די מאסנאהמען פון דער רעגירונג, וועלכע רייסען אונטער די עקאנאמישע יסודות פון דער יודישער עגזיסטענץ און דעגראדירען די יודען אויף אלע געביטען פון לעבען.

אויב די אנטיסעמיטישע פרעסע איזדיעקעוועט זיך איבער יודען, אויב די שול פערשפרייט אנטיסעמיטיזם, אויב דער ראדיא האט זיך געשטעלט אלס ציל ארומצורינגלען מיט אן אייגענארטיגען ארעאל דעם נאמען יוד — דאן מוז זיך ביי יודען, נישט ווילענדיג, שאפען אזא פסיכישער צושטאנד ווי ביי קרעציגע.

די ווארימע שטראהלען פון דער אסימילאציע האבען ארויסגעשלעפט דאס יודענטום פון געטא און האבען געשאפען די אילוזיע פון מענשליכטער און בירגערליכער גלייכבערעכטיגונג. פלוצלונג האט מען ביי יודען צוגערויבט אלע זייערע רעכט און זיי אכזריות'דיג אויסגעלאכט.

אמווייניגסטען פיהלט זיך געטראפען פון די געשעהענישען אין דייטשלאנד דער טייל פון יודען וואס האט זיך קיינמאל נישט, נישט אויסערליך און נישט אינערליך אפגעזאגט פון דער קאפאטע, פיאות און דער יארמולקע. די ארטאדאקסישע יודען פון גאליציע, וועלכע דער גורל האט פערשלעפט קיין דייטשלאנד, זענען אין א פיל גרעסערע מאס געווארען קרבנות פון דעם פיזישען טעראר, זיי פיהלען זיך אבער נישט מאראליש דעגראדירט.

וועגען די שטימונגען צווישען די יודישע קרייזען, וועלכע געפינען זיך אונטער דעם איינפלוס פון ציוניזם איז איבעריג צו רעדען. די דאזיגע קרייזען האבען זיך שוין לאנג אליין עלימינירט פון דער דייטשער נאציאנאליטעט. דאס האט זיי פערלייכטערט די מעגליכקייט שלום צו מאכען מיט דעם היטלעריסטישען דייטשלאנד.

אנדערש פיהלט דעם גירוש פון דער דייטשער נאציאנאליטעט דאס ליבעראלע יודענטום. פאר יענע יודען, וועלכע זענען אנהענגער פון דער אידעע פון פערוואנדלען דאס יודענטום אין א פאליטישע נאציאנאליטעט — איז דייטשלאנד נאר אן אפשטעל-פונקט בעת א רייזע, אבער פאר די יודען, וועלכע זענען פאליטיש פערבונדען געווען מיט דייטשלאנד, וועלכע האבען אנטייל גענומען אין איהר בירגערליכען לעבען און עהרליך געדינט איהרע אינטערעסען — שטעלט זיך אבער די זאך פאר גאנץ אנדערש. זיי האבען נישט געהאט און האבען אויך נישט קיין אנדער פאטערלאנד. און אויב א טייל פון זיי זוכט דאס נייע פאטערלאנד אין רעליגיע, איז דער אנדערער טייל רעזיגנירט נישט פון זיינע פאזיציעס.

אין לייפציג האב איך געטראפען איינעם א בעקאנטען דייטשען יוד. ער איז דריי מאל געוועזען פערוואונדעט ביי ווערדען און האט געהאט א רייע אויסצייכנונגען. ער איז אמאל געווען אן אנגעזעהענער טוער פון דער רעפובליקאניש-דעמאקראטישער קאמפס ארגאניזאציע „רייכסבאנער". איך האב אויסגעדריקט מיין פערוואונדערונג פארוואס ער איז נישט אנטלאפען קיין אויסלאנד. ער האט מיר געענטפערט:

איך וועל פון דייטשלאנד אין ערגעץ נישט פאהרען! זיי קאנען טון מיט מיר אלצדינג: ארעסטירען, שלאגען, צונעהמען די ארבייט, פערמשפטען צו הונגער-טויט, אבער איין זאך קאנען זיי נישט טון, זיי קאנען מיך נישט צווינגען צו ווערען אויס דייטש.

אנדערש איז אבער מיט דעם מענש, וואס איז צונויפגעוואקסען געווארען מיט'ן לאנד און זיך געפיהלט אלס פולבערעכטיגטער בירגער, גערעדט מיט דער שפראך פון לאנד, געפיהלט זיין נשמה, איצט קומט מען צו איהם און מען זאגט: דו ביזט נישט אונזערער, דו ביזט א פרעמדער! מ'קען ביי א מענש צונעמען זיין פערמעגען, זיין ברויט, די פרוי און קינדער — דאס איז שרעקליך. אבער דאס פערלירען א פאטערלאנד — דאס איז די שרעקליכסטע זאך, וועלכע מען קען זיך נאר פארשטעלען. פערשטיין דאס קען נאר א מענש, וועלכער האט עפעס אזוינס איבערגעלעבט. נאר א מענש, וועלכען מען האט אין דער נאהענטסטער פאמיליע ערקלערט, אז ער איז דא א פרעמדער און האט נישט, וואס צו טון און מען האט איהם געוויזען די טיר. ער וועט זיך שטעלען אונטער'ן פלויט אן'איינזאמער, בעשפיגענער און וועט קוקען אין די פייערלעך פון היימישען הויז, וואס איז נישט מעהר זיינס...

די נאטירליכע רעאקציע פון יעדער אונטערדריקונג לגבי יודען איז שטענדיג געווען דאס פערשטארקען זיך פון רעליגיעזע שטרעמונגען — דאס קומט אויך פאר איצט אין דייטשלאנד.

איצט בעט ער צום אויבערשטען און זאגט תפילות, וועלכע פלעגען אמאל קוים צונויפברענגען דעם נויטיגען קווארום, אפילו אום שבת, איצט זענען די שולען איבערפולט אפילו אין א געוועגליכען טאג. דארט קלינגען מוטיגע ווערטער, בוגטארישע, דרייסטע און פול מיט ווירדע. דארט רייסט דאס יודענטום ארויס פון זיך די קליידער און ענטפלעקט זיינע בלוטיגע וואונדען אהן שרעק און אהן ציטערניש.

איך בין געווען אין בערלין אין א יודישען טעמפעל, וואו איך האב געהערט א פרעדיגער. דאס איז געווען א ליידענשאפטליכע רעדע, ווערטער אנגעזאפט מיט בלוט, אין דער שטים האבען געציטערט טרערען. אזוי רעדט מען נישט פון דער בימה, נישט פון דער סצענע, נישט פון דער טריבונע — אזוי רעדען קענען נאר מארטירער. פאר אזעלכע רעדעס איז אין היטלערישען דייטשלאנד פאראן נאר איין וועג... די רעדע אין בעגלייט געווארען פון יאמער און געוויין. און געדאכט האט זיך, אז אין דאזיגען יאמער טראגט זיך דאס אייביגע ווייטאגדיגע געבעט: אלי, אלי למה עזבתני?

שפעטער, ווען איך האב זיך געפונען אויסער דייטשלאנד, האט מען מיך געפרעגט, ווי אזוי האט עס זיך דער פרעדיגער געקענט אזעלכעס ערלויבען. צי האט ער נישט מורא געהאט פאר א מסירה? צווישען די אנוועזענדע האבען זיך דאך געקענט געפינען פערשידענע עלעמענטען. פערשטייט זיך עס האבען געקענט זיין און עס זענען זיכער געווען. וואו זענען אין היטלעריסטישען דייטשלאנד היינט נישטא קיין שפיצלען? פארוואס אלזא האט מען דעם רעדנער נישט געשטעפט? צי דערפאר, ווייל עס איז פאראן אזא מוט פון פערצווייפלונג, פאר וועלכען עס טרעט אפ אפילו די סאמע טיראנישע מאכט? ביים שקלאפערישען שווייגען אין היטלערישען דייטשלאנד האט די רעדע פון דעם פרעדיגער געהילכט ווי א קריגס-טרומייט. נישט נאר דער רעדנער איז געווען א נישט-געוועהנליכער, נאר אויך די גאנצע אוידיטאריע איז געווען א נישט געוועהנליכע. אזוי זעהט אויס דער המון נאר אין אויסערגעוועהנליכע מאמענטען פון גייסטיגער שטייגערונג אדער פאלען.

עמיגראנטען — אדרבה, אבער רייכע

די איצטיגע ענגלישע אנשויאונגען אויפ'ן אזיל-רעכט

די עמיגראציע פון דייטשלאנד פליסט איבער דער גאנצער וועלט. די הויפט-כוואליע וואלט אין די פריהערדיגע צייטען אנגעקלאפט קודם כל אין די ענגלישע ברעגעס. איצט געפינט זיך אין ענגלאנד כמעט צעהן מאל ווייניגער דייטשע עמיגראנטען, ווי אין פראנקרייך.

פאר אונזערע אויגען קומט פאר א זעהר אינטערעסאנטע ענדערונג אין די אנשויאונגען פון די ענגלענדער אויף די, וועלכע אנטלויפען פאר רעליגיעזע אדער פאליטישע פערפאלגונגען. עס ביטען זיך אנשויאונגען, וועלכע האבען זיך געהאלטען אין ענגלאנד הונדערטער יאהרען, און וועלכע זענען, עס האט זיך געדאכט, ווי צוזאמענגעגאסען מיט דער וועלטאנשויאונג פון דעם ענגלענדער. די געגנער פון ענגלאנד פלעגען שטענדיג טענה'ן, אז די ענגלענדער געבען אזיל ביי זיך אלע אנטלאפענע נאר „אויס שטאלצקייט" אדער צוליב די נוצען, וואס עס ברענגען זיי די פליטים.

אהן צווייפעל, די הוגענאטן און די רוסישע יודען, וועלכע האבען אנגעהויבען זיך בעזעצען אין ענגלאנד, האבען גוט בעצאהלט דעם לאנד פאר דער גאסטפריינדליכקייט, מיט זייער ארבייטזאמקייט, שפארזאמקייט און טאלאנטען. די שפאנישע יודען האבען בעצאהלט דעם לאנד נאך מעהר. זיי האבען, א שטייגער געגעבען דעם לאנד דיזראעלי'ן.

די פאליטישע שטורעמס אויפ'ן קאנטינענט פלעגען צוקלאפען צו די ברעגעס פון ענגלאנד מאסען עמיגראנטען און אין די עמיגראנטישע „הויך-סעזאנען", ווי א שטייגער אין די פופציגער יאהרען ווען אין ענגלאנד האבען זיך געזאמעלט עמיגראנטען פון זעקס לענדער, אדער באלד נאך דער פאריזער קאמונע, צי בעת דעם קאמף מיט דעם רוסישען צאריזם, האבען די ענגלענדער, נישט בעמערקט, עס זאל זיך האבען פערגרעסערט די צאל פערברעכנס אין צוזאמענהאנג מיט דעם צופלוס פון די אויסלענדער.

ווייל די עמיגראנטען זענען געווען א קאמפעריש פאלק, זיי זענען געווען פעהיג צו הייסע רעדעס שארפע רעזאלוציעס, אבער אין איבריגען זענען זיי געווען לאיאלע, איינגעהאלטענע, און פלעגען נישט עובר זיין די געזעצען פון לאנד.

דער צוזאמענשטעל פון די עמיגראנטען איז דעמאלט געווען א זעהר בונטער. איינאיינעם מיט'ן קאמוניסט, וועלכער האט פיינד געהאט יעדען אייגענטימער אין נאמען פון אלגעמיינער ברודערשאפט, האט זיך געפונען א שפאנישער קארליסט אין איין רייה מיט אן'אונגאר געפינט א דייטש, וועלכער פערדינט זיין „שטיקעל ברויט" מיט לעקציעס פון מוזיק, לאטיין, פון אלע ליטעראטורען און וויסענשאפטען.

זייט'ן סוף פון זיבצענטען יאהרהונדערט האט ענגלאנד גארנישט פערלוירען דערפון, וואס זי האט געגעבען אזיל די עמיגראנטען. אפט האט זי א סך געוואונען דערפון. די עמיגראנטען זענען אדער געזעסען שטיל אדער בעשאנקען דאס לאנד מיט נייע האנדווערקען, נייע פראדוקציעס. אזוי האבען די קענטניש פון שטרימף ארבייט אריינגעבראכט קיין ענגלאנד די הוגענאטען: די עמיגראנטען יודען האבען אויסגעלערענט ענגלאנד אויסארבייטען די וואסערגעדיכטע אויבערקליידער, פוטער-אויסארבייטונגען, די אזוי גערופענע „טיי-טאר-מייד" פרויען קליידער א. אנד. די איטאליענער האבען געשאנקען איינציגע זעהר טאלאנטפולע קינסטלער און שריפטשטעלער.

און אט איז געקומען אן'אנדערע צייט. די עמיגראנטישע כוואליע האט זיך געלאזט פון דייטשלאנד אויף מערב ווי עס איז געווען אין יאהר 1848: נאר די טירען פון ענגלאנד זענען כמעט איינגאנצען געשלאסען פאר די פליטים. ביז'ן יאהר 1903, האט קיין ענגלאנד גענומען אריינפאהרען ווער עס האט נאר געוואלט, עס האט נישט עקזיסטירט קיין בעגרענצונג, קיין פאס. מען האט דעם אנגעקומענעם פאסאזשיר ארפגעלאזט פון דער שיף אין דובר, ניוקעסטל אדער פאלקסטאן. קיינער האט זיך נישט אינטערעסירט נישט מיט זיין נאמען, נישט מיט זיינע זאכען. אין יאהר 1903 איז אדורך אין פארלאמענט א געזעץ וועגען אויספרעגען די עמיגראנטען, וואס קומען מיט'ן דריטען קלאס. ביי די פאסאזשירען פון צווייטען אדער ערשטען קלאס האט מען ווי פריהער נישט געפרעגט אויף גארנישט.

מיט'ן אנהויב פון דער מלחמה האט זיך אלץ געענדערט. די אנגעקומענע קיין ענגלאנד האט מען אנגעהויבען פרעגען אויף א פאס און דער קאנטראל אין די ענגלישע פארטען איז איצט א סך שטרענגער, ווי אין פראנקרייך, איטאליען אדער שפאניען. איצט איז דער קאנטראל שוין גאר א שטרענגער, בעזונדערס זייט דער צייט פון דער נייער כוואליע פון דער דייטשער עמיגראציע.

דאס מיין „אזיל-רעכט", זאגען די ענגלענדער, איז אן'אויסגעטראכטע זאך. קומט דער אויסלענדער מיט געלד און איז גרייט דאס געלד אין ענגלאנד אויסצוגעבען און דערביי מיט גארנישט אנריהרען די ענגלענדער, איז אדרבה אן'אויסלענדער מיט געלד קאן ביי אונז לעבען וויפיל ער וויל. אבער ארבייט האבען מיר נאר פאר ענגלענדער און אויך נישט פאר אלע...

און דעריבער רעדען ציפערען אזעלכע דבורים: קיין פראנקרייך זענען אין די לעצטע חדשים אנגעקומען 25,000 עמיגראנטען פון דייטשלאנד, קיין ענגלאנד 2.500. און דאס אלע מיט געלד.

אזוי זעהען איצט אויס די אנשויאונגען פון די ענגלענדער אויפ'ן אזיל-רעכט.

Dr. med.

L. Berman

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוואכע-בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.

אלע ארט אנאליזען.

נעמט אן פון 8—11 און 4 - 8 אוו. זונטאג פון 9- 1 בייטאג

פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען.

אונטער'ן צייכען פון פראצענט-נארמע

בוקארעשט, (י. ט. א.) דאס נייע לערן-יאהר הויבט זיך אן אין רומעניען אונטער'ן צייכען פון „פראצענט-נארמע". איבער'ן גאנצען לאנד זענען צושיקט געווארען צירקולארען וועגען ענטגילטיגען בעשטאנד פון לעהרערשאפט און בעאמטע, נישט נאר אין מלוכה-שולען און אנשטאלטען. דעפ. מישו וויסמאן האט צוגעשיקט דעם פרעמיער-מיניסטער א שריפטליכע אנפראגע בנוגע די צירקולארען און מעלדעט, אז ער וועט וועגען דער דאזיגער פראגע אריינטראגען אן'אינטערפעלאציע אויף דער ערשטער זיצונג פון פארלאמענט.

דמשק — א שפאציר איבער דער עלטסטער שטאט אין דער וועלט

(איינדרוקען פון א רייזע איבער סיריען)

פון ה. לאנג

דער עלטסטער יוד פון דער עלטסטער שטאט אויף דער וועלט האט מיר אויפגעקלערט א סך זאכען. און געפונען האב איך דעם עלטסטען יודען פון דער עלטסטער שטאט אין איהר עלטסטער געסעל. מאיר מזרחי באחמער — דער עלטסטער יוד דארטען...

„מארכאבאר" איז אויף אראביש דער טייטש „ברוך הבא". און עס פאסט טאקע אז דער עלטסטער יוד זאל דארטען וואוינען. ער איז גאסט־פריינדליך; און ביי אלץ, וואס ער האט מיר דערצעהלט, האט ער געהאט א בעמערקונג צו מאכען — „ביתי ספר ונחזה" — לאמיר ארויסנעמען א ספר און א קוק טון; און ער האט טאקע באלד אין די הענט געהאט א ספר, און געוויזען מיר, אז דאס וואס ער זאגט האט א האפט, און אין די פאר שטונדען, וואס איך האב מיט איהם פארבראכט, האט ער עטליכע מאל א פאטש געטאן מיט די הענט, וואס עס האט שוין געמיינט, אז די פרוי זיינע זאל עפעס ארויסשיקן פון איהר בעהעלטעניש; ווארים מען דארף דאך מיך דערפרישען פון דער גרויסער היץ, וואס פאר'עט איבער דער שטאט.

פארוואס איז די פרוי אין א בעהעלטעניש? אין דמשק איז נאך איינגעפיהרט ווי אין די אלטע־אלטע צייטען, ביי די יודען ווי ביי די מוסולמענער אז א פרוי איז „וויב", אדער גאר „נקבה", און דאס מיינט, אז זי איז א „נידעריגער מין מענש", און קומט א גאסט פון א ווייטען לאנד, איז דאך מסתמא פערהאן איבער וואס וויכטיגעס צו רעדען, און אוודאי גאר איבער תורה. דארף די פרוי זיין ערגעץ פערשטעקט, זיך אויפהאלטען אין אנ'אנדער חדר...

דמשק איז א גרויסע שטאט, האט א בעפעל־קערונג פון ארום א צוויי הונדערט טויזענד איינ־וואוינער, און פערהאן עטליכע ברייטע גאסען מיט גרויסע קאפעען אויף זיי, די טישלעך אויף גאסר־סקווערן צעשטעלט, און טויזענדער מענשען זיצען ביי די טישלעך אין די פארנאכטען און אין די אווענטען — אבער נאר מענער.

קיין איין פרוי נישט...

מי אלט איז דמשק? מ'געפינט איהר שוין אין די ערשטע בלעטער פון חומש. אברהם אבינו האט געהאט א געטריי'ען הויזקנעכט, אליעזר איז ער געווען פון דמשק. לויט דעם חומש איז אליעזר געווען זעהר איבערגעגעבן צום עלטער־זיידע אברהם; ער איז געווען דער גאנצער אנפערטרויטער אין אברהם'ס הויזגעזינד. און דער אלטער יוד מאיר מזרחי באחמער זאגט מיר, אז אלע סירישע א־אבער זענען געטריי'ע.

אנ'אלטע שטאט איז דמשק, און יודען זענען דארטען געווען אויך אין די צייטען פון די ערשטע יאהרען פון קריסטענטום. ווען דער „הייליגער פאול" איז דארטען געקומען, האט ער שוין דארטען אנגעטראפען יודען. די געשיכטע ווי מ'האט דעם „הייליגען פאול'ען" ארא־פגעלאזען אין א קארב פון איבער א וואנט האט פאסירט אין דמשק, און די וואנט איז נאך דא — א וואנט ביי א שמוציגען וואסער אנטקעגען א פאבריק פון מעשענע סעצער־לעך, וואס געהער'ט צו א יודען.

אבער די אלטע דמשק האט געהאט א פיל שפעטערדיקן קאפיטעל געשיכטע פון גרויס אינטע־רעס פאר די יודען. מעהר ווי אינטערעס. דער בע־רימטער בלבול אין דמשק פון יאהר 1840, דריי און ניינציג יאהר צוריק, און דער אלטער מאיר מזרחי באחמער זאגט מיר, אז ער געדענקט עס נאך כמעט. עס הייסט, ווען ער איז געווען א קליין קינד האט זיין פאטער דערפון אפט גערעדט, און אלע יודען פון דמשק האבען דאן דערפון גערעדט. ווארים ס'איז געווען נאר איינציגע יאהר זייט עס האט פאסירט. א גלח פון א פראנציסקאנישען מאנאסטיר און זיינער א דינער זענען פלוצלינג פערשוואונדען געווארען. מ'האט נישט געוואוסט וואו זיי זענען אהינגעקומען. מ'איז אלץ זיכערער געווארען, אז מ'האט זיי ערמארדעט. דער פראנצוי־זישער קאנסול אין דמשק פון יענער צייט האט זיך געלאזט בעאיינפלוסען פון מאנאכען, אז דעם מארד האבען דורכגעפיהרט יודען, און אז עס איז געווען א „ריטועלער מארד", יודען האבען געדארפט דעם גלח'ס בלוט פאר א „הייליגען צוועק". פאליציי מיטן פראנצויזישען קאנסול פאראויס זענען געקומען זו־כעי די מערדער אינ'ם יודישן קווארטאל. מ'האט ארעסטירט א יודען מיט'ן נאמען נעגרין. מ'האט איהם געפייניגט ביז מ'האט פון איהם ארויסגעקראגען, אז ער און נאך דרייצעהן יודען פון דמשק זענען דעם מארד בעגאנגען — דרייצעהן פון די פראמינענסטע יודען פון דער קהלה. דריי האט מען באלד פערפייניגט צום טויט. דער בלבול האט אויפ־געקאכט אלע יודען פון איירעפע, פרומע יודען פון דער גאנצער וועלט האבען ערקלערט תעניתים. די וועלטליכע יודען האבען געשיקט פעטיציעס צו די רעגירונגען. עס זענען געגאנגען ביטעס און אויפקלערונגען צום טערקישען סולטאן אונטער וועמעס מאכט דמשק איז דאן געווען. משה מאנטעפיא־רע איז מיט א דעלעגאציע פון יודען פון פערשידענע לענדער אוועק קיין אלעקסאנדריע, עגיפטען, און דארט געזוכט שוץ פאר די דמשקער יודען. די לעבען־געבליבענע מארטירער זענען ענדליך בע־פרייט געווארען.

• • •

הייסע מדבר־ווינטען פאלען אויף דער עלטער־סטער שטאט פון דער וועלט, אבער די שטאט גרינט איז ווי איז א גריבער טאג. פון איהרע צאהלרייכע קוואלען וואסער בליהען ארויס גערטנער. די ברע־נענדע זון פאלט אויף בוימער, אבער צוטריקענען זיי נישט. און פריש און גרין ווי זי קוקט ארויס מיט איהרע ווייסע געביידעס אויף פיל גאסען, אזוי איז זי אלט אין איהר אינער־ליכען לעבען. זי נעמט פון דאס נייע נאר דאס, וואס זי מוז נעמען. זי נעמט אין זיך אריין די פראנצויזישע שפראך; זי נעמט אויך צו פראנצויזישע הערשאפט; איבער איהר הענגט א גרויסער מדבר־בארג, און דארטען געפינט זיך א פראנצויזישע מיליטער־פעסטונג. און קאנאנען קוקען אויף איהר דורך די טאג און דורך די נעכט. און וואס פראנצויזישע מיליטער מיינט, האט זי געזעהען מיט אכט יאהר צוריק, דאן, ווען די דרוזען זענען ארויס אין אנ'אויפ־שטאנד געגען פראנקרייך, און זי, די אלטע דמשק, האט דורכגעלעבט שוידער, געשפירט טויט אויף זיך, און זי געדענקט דאס, ווייל זי זעהט נאך די רואינירטע ערטער פון יענער שלאכט; אבער זי גיט נישט אויף דאס אינטימע פון זיך — דמשקער שטייגער לעבען.

איך בין געגאנגען דורך דעם געוויהל פון איהרע געסלעך, די פערקויפער דארטען שרייען אויס זייערע סחורות, זיצענדיג ביי די צוגאנגען פון זייערע געוועלבען מיט די פיס אונטער זיך, און האט נישט ווער קיין קונים, האט ער ארום זיך פריינד, און אומעטום איז דא אנ'עלטערער אין אזעלכע גרופעס, און ער רעדט, דערצעהלט, פרעדיגט וואס, און אלע הערען זיך איין.

דאס איז אויך אין די דמשקער הייזער. ביי יודען אויך. די שטיבער אין דמשק זענען פאר דעם איינגעשטעלט. קיינער זארגט נישט אזוי וועגן דעם שלאפצימער ווי וועגן דעם צימער, וואו צו זיצען און רעדען. אין די פארנאכטען זעצען דארטען אויס די פאמיליעס, און געסטע קומען אריין, און דער עלטסטע רעדט, דער־צעהלט וואס, און אלע הערען זיך איין.

דער אלטער מאיר מזרחי באחמער האט אין זיין לעבען שוין ארויסגערעדט מיליאנען משלים־לעך, טאג־פאקטען איבערגעגעבען ווי וואונדער־מעשה'לעך.

די עלטסטע שטאט אין דער וועלט געהט נישט אויס. דער מדבר צוגב'ענט זי נישט, די נפטם קיהלען איהר, כדי מארגען ווייטער צו לעבען, אזוי אויך מיט די יודען איהרע...

די פאפולערסטע און מאדערנסטע פערפומעריע

J. DRUKIER
ZAWADZKA 5, tel. 175-92

עמפפעהלט
די נייעסטע
פערפומען
און אלערליי
קאסמעטיק
אין- און אויסלענדישע
צו נידריגע פרייזען.

הורט און דעטייל
פאר ענגראסיסטען
ספעציעל. ראבאטן!

וואס האבען מיר געוואונען פון אונזער ציוויליזאציע?

די מענשהייט טרעט אריין אין א נייער עפאכע

פון ליאז פויכטוואנגער

ווען מיר וואלטען געהאט די מאכט אויסצו־קלייבן פאר אונז די צייט אין וועלכער מיר זא־לען לעבען, צי אין דער היינטיגער צייט אדער אין א פעריאד פון פערצייטענס — וואלטען זיכער די מיינסטע פון אונז אויסגעקליבען דעם היינט.

צי וואלט אבער אנ'אלטער רוימער, אראפגע־בראכט צו לעבען אונטער אונזערע היינטיגע צוש־טאנדען, זיך געפיהלט ערגער ווי מיר, אדער צי וואלט איינער פון אונז, צוריקגעזעצט צום אמאלי־גען רוים, זיך געפיהלט בעסער ווי די רוימער.

לאמיר פריהער בעטראכטען א היינטיג קינד. וואס איז געבוירען אין דער בעסטער אומגעבונג און לאמיר זיך פרעגען צי האט דאס קינד, אלס רעזולטאט פון דער 2,000 יעהריגער ענטוויקלונג, אנ'אנדער באטער ווי די, וואס דאס קינד פון צוויי טויזענד יאהר צוריק האט געהאט. אזא פראגע איז שוין, איינגעזעהן, געמאכט געווארען. מען האט שוין פרובירט פעראגלייכען קינדער פון אונזער מא־דערנעם לעבען מיט קינדער פון פרימיטיווע שבטים, וואס לעבען נאך היינט ווי מיט צוויי טויזענט יאהר צוריק! דער רעזולטאט האט ארויסגעוויזען, אז דער סאציאלער אינסטינקט פון אונזער איצטיגען קינד איז נישט א האר העכער אנטוויקעלט ווי דער סאציאלער אינסטינקט פון די קינדער פון די פרי־מיטיווע שבטים.

מען קאן צוגעבען, אז מיר זענען יא אביסעל געוואקסען אין דעם פרט פון סאציאלע בעגריפען, אבער וואס אנבעלאנגט דעם טאג טאג אלען אינסטינקט, איז ער ביי אונז היינט פונקט אזוי שוואך ווי ער איז עס געווען מיט צוויי טויזענט יאהר צוריק. און ווען עס זאל קומען צו א קאנפליקט צווישען דעם סאציאלען אינסטינקט און די עלטערע איינגע־ווארצעלטע אינסטינקטען, ווי דער געשלעכטליכער דראנג אדער דער דראנג פון צעשטערונג — וועט איינער פון די לעצטע ארויסקומען דער זיגער.

אויב אבער עס איז זיכער, אז דער סאציאלער אינסטינקט אדער די איינגעבוירענע אינטעליגענץ פון דער מענשליכער ראסע איז ביז איצט נישט אויסגעוואקסען, קאנען מיר אין דער איגענער צייט פעסטשטעלען, אז די קערפערליכע קראפט פון דער ווייסער ראסע איז איצט נישט ערגער ווי אמאל. פער־קעהרט א היינטיג קינד האט פיל בעסערע שאנסען צו דערגרייכען א הויכען עלטער, איידער די שאנ־סען וואס דאס קינד פון מיט צוויי טויזענט יאהר צוריק האט געהאט.

ווען אבער איינער קומען און זאגען: זעהר גוט. די ענטוויקלונג פון דער ציוויליזאציע האט אין די צוויי טויזענט יאהר נישט געקאנט דערהויבען דעם באטייליגען שכל פון דער ראסע, ווייל, נאך אלעמען, איז דאס צו ווינציג צייט אויף צו ענ־דערען אן אינסטינקט. דערצו דארף מען אפשר הא־בען צעהן טויזענד יאהר. אבער צי האבען מיר נישט ווינציגסטענס אין אט די צוויי טויזענט יאהר כאטש געענדערט די וועלט־באנעהמונג פונ'ם דער־וואקסענעם מענשען אויף אזוי פיל אז דער היינטי־גער מענש זאל אין געוויסע סיטואציעס אנבעהמען אנ'אנדער שטעלונג, אדער אנדערש האנדלען, ווי עס וואלט אין אזא פאל געהאנדעלט דער מענש פונ'ם אלטערטום? צי איז דען דער בליק פונ'ם איצטיגען מענשען אויף דער נאטור נישט א קלא־רערער? אדער צי זענען זיינע רעליגיעזע אידעען נישט געווארען טיפער און ווייניגער קינדיש?

דער ענטפער איז, אז ניין. ווען איהר דאך אבער טענה'ן: טייטש, די אלטע וועלט האט דאן געגלויבט אין געטער אויף אזא קינדישען אופן און האט אזוי קינדיש געגלויבט אין איבערנאטיר־ליכע וואונדער. וועלען מיר צוגעבען, אז דאס איז טאקע געווען אזוי צווישען ברייטע מאסען פונ'ם פאלק, אבער צו דער איליגער צייט זענען אויך דאן געווען אנ'ער ברייטע מאסען, וואס האבען נישט געגלויבט אין די פאפולערע אפגע־טער און אין זייערע וואונדער. די געבילדעטע פון יענער צייט האבען נישט געגלויבט אין געטער, זיי האבען אבער דערהויבען דעם בעגריף פון גאט־הייט צו דער מאכט פון נאטור. ווען איינער פון יענע געבילדעטע האט, למשל, געערט ווענוס, האט דאס בלויז געמיינט, אז ער אנערקענט די גרויסע ראל וואס דער געשלעכטס־אינסטינקט שפילט אין דעם מענש־ליכען לעבען.

דערפאר זענען אבער די מענשען פונ'ם אל־טען רוים געשטאנען העכער פון אונז דערמיט, וואס זיי האבען נישט געהאט קיין שום בעגריף וועגען נאציע אדער ראסע. און זיי זענען דער־יבער געבליבען אפגעהיט פון די אלע איבלען, וואס די צוויי אומזיניגע ווערטער האבען אויף אונז געבראכט. מיר מעגען איצט בעוואונדערען ווי אזוי דער שטח פון דער אמאליגער רוימישער אימפעריע, אויף וועלכען עס וואוינען היינט געציילט 73 פער־שיעדענע נאציאנאלע שפראכען און איבער וועל־כען עס הערשען 34 פערשיעדענע געזעץ־ביכער, איז צו יענער צייט גאנץ גוט אויסגעקומען מיט בלויז דריי גוט־ענטוויקעלטע שפראכען, סיי פאר'ן טעגליכען געברויך, סיי פאר ליטעראטור און אונטער איין איינציגען געזעץ־בוך!

נאציע האט ביי די רוימער גארנישט גע־מיינט, די רוימישע רעגירונג איז געווען טאלעראנט צו אלע רעליגיעס, נאציעס, ראסען און פילאזא־פישע אנזיכטען. אפילו ווען די רוימער האבען אנגעפיהרט די ביטערסטע מלחמה געגען די יודען אין ירושלים, איז זיי אפילו נישט איינגעפאלען אויף א האר צו בעלעסטיגן די מיליאנען יודען וואס האבען דעמאלט געלעבט אויסערהאלב פון יהודה, אויף דער גרויסער רוימישער טעריטאריע. און איינאיינעם מיט דעם שעדליכען נאציאנאליזם איז זי אויך געווען פריי פון אנ'אנדער גיפט, וואס פערסמ'ט אונזער היינטיגע וועלט — דעם מילי־טאריזם. דאס זעהט מען דערפון וואס אין די 300 יאהר אונטער רוים, האבען זיך געלעבט פרידליך און רוהיג די פערשידענע פעלקער אין איירעפע, אפריקע און אזיע, בעת רוים האט צווישען איבער הונדערט מיליאן איינוואוינער געהאלטען גאנץ אום בעדייטענדיגע מיליטערישע גארניזאנען, וואס האט אויסגעמאכט כמעט בלויז 1 סאלדאט פאר יעדער שטאט!

ווען איך זאג אבער, אז אינערליך האבען מיר נאך נישט געמאכט קיין שום פארטשריט אקעגען דעם פעריאד פון די רוימער מיין איך, אז דערווייל נאך נישט, אבער אט דער „נאך נישט" וועט זיך באלד ענדיגען. מיר האלטען איצט ביי א פונקט, פון וואנען דער וועג פיהרט צו א שנעלען בארג־ארויף, די דאזיגע אפטימיסטישע בעהויפטונג קאן קלינגען פאנטאסטיש, ווען דאס קומט פון איינעם, וואס זאגט, אז מיר האבען זיך נישט געענדערט אין די לעצטע 2000 יאהר, זי איז אבער בעגרינדעט אויף א פעסטער ווירקליכקייט. ביז איצט איז דער מענש געווען געבונדען צו דער ערד. דעם מענשענס גע־בונדענקייט צו זיין שטיקעל ערד איז בעטראכט גע־ווארען ווי אנ'אידעאלע זאך און דערמיט איז אויך געוואקסען די הויכע אכטונג פאר'ן נאציאנאליזם און פאר'ן פויער, אלס דער שפייזער פון זיין לאנד.

אבער מיט דער ענטוויקלונג פון דער היינ־טיגער טעכניק האט זיך דאס אלץ געענדערט. די נייע הויך ענטוויקעלטע פערקעהרס־מיטלען האבען צוזאמענגעבראכט נעהענטער די ווייטסטע לענדער פון דער וועלט, און קיין שום לאנד איז שוין נישט מעהר אפהענגיג פון דעם אייגענעם פויער אלס זיין שפייזער. עס האלט זיך ביים ענטוויקלען א פרייער פערקעהר צווישען דער מענשהייט פון דער גאנצער וועלט, אזוי אז מיט דער צייט וועט די שפאלטונג פון דער מענשהייט אין פערשידענע געגענזייטיג פיינטליכע נאציאנאלע ווע־רען אנ'ערמיט און וועט אויך אויסגעאיידעלט און פערפיינערט ווערען דער סאציאלער אינסטינקט ביי די מענשען.

נאטירליך וועט עס דויערען א היבשע צייט ביז דאס וועט דערגרייכט ווערען, אבער איך גלויב, אז עס וועט דערצו נישט נויטיג זיין נאך צוויי טויזענט יאהר. איך גלויב גיכער, אז דאס וועט נעמען ווינציגער ווי צוויי הונדערט יאהר, ווייל דער אנהויב פון אט דער נייער ענטוויקלונג איז שוין געמאכט געווארען.

(„העראלד טריבון")

—=:0:=—

קלאנג-קינא=טעאטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26

אויסערגעוו. דאפעלטער פראגראם!
I
גיגאנטישער פילם פון דער איצטיגער צייט
א. נ.
„סטודענטישער האטעל"
אין די הויפט-ראלען:
Lissette Lanvin
Christian Casadeus און
II
„צאנקענדע פלאמען"
Clive Brook i Claudete Colbert מיט
אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4.30 נ"מ
שבת און זונטאג—12.30 א זייגער בייטאג

ארטאפעדישער אנשטאלט
בראטעזען, קארסעטען, אר־טאפעדישע אפאראטען אלער ארט, לייכטע פלאס־פוס-איינלאגען בעגען פיס־סמערצען אלס' נאך גיפס־אבדרוק.
Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović
פיעטריקאווער 119, טעל. 221-81

„מיר האבען צו ווייניג מענשען-מאטעריאל אין פאלעסטינע“...

אינטערוויא מיט מ. מ. אוסישקין ספעציעל פאר’ן „נייעם פאלקסבלאט“

דער בעגרינדער און לייטער פונ’ם קרן קימת לישראל, און געוועזענער פרעזידענט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, איננושינער מנחם מנדל אוסישקין פאהרט איצט נאכ’ן קאנגרעס, איבער די יידישע צענטרען פראפאגירען פאר’ן קרן קימת.

אוסישקין איז געבעטען געקומען קיין ווינען און היינט האט ער צו זיך איינגעלאדען די פארטרעטער פון דער פרעסע, פאר וועלכע ער האט בעדאנקט.

„ליידער איז דאס היינטיגע פאלעסטינא אזוי ווי ענגלאנד האט עס אונז לויט דער באלפור-דעקלאראציע צוגעזאגט, א סך קלענער ווי דאס היסטארישע ארץ ישראל, ווי ס’האבען געוואוינט אונזערע צוועלף שבטים און אויף וועלכען מיר האבען א רעכט, א היסטארישע רעכט. אונז יודען געהערט צוויי מאל מעהר פון דעם, וואס מיר האבען שוין, אבער כאטש מיר האבען אזוי ווייניג בעקומען, מוזען

(פון אונזער ווינער קארעספאנדענט)

מיר דא פעסטשטעלען, אז ס’איז נאך דא א סך, א סך פלאץ פאר יודישע ארבייטער און ס’פעהלען אונז נאך זייער פיל ארבייטס-כוחות.

דער זידליכער טייל פון פאלעסטינא האט נאך א גרויסע בעדייטונג פאר אונזערע חלוצים, ליידער הערשט דארט א שטארקער וואסער-מאנגעל, אבער דער טייל פונ’ם לאנד איז כמעט נישט בעוואוינט און גראד דארט וואלט מען געקאנט דורכפיהרען אן אומגעהויערע קאלאניזאציע.

דאגעגען איז עבר הירדן שטארק בעוואסערט און דאס געפיט, וועלכעס איז טאפעלט אזוי גרויס ווי דאס איצטיגע ארץ ישראל האט אויף איין קוואדראט-קילאמעטער באדען בלויז זעקס איינוואוינער

ווערענד אין ארץ ישראל האבען מיר אויף דעמזעלבען שטח זעקס און דרייסיג איינוואוינער. מיר מוזען צוגעבען, אז מיר האבען עבר הירדן פערנאכלעסיגט. ווען מיר האבען דורך דער באלפור-דעקלאראציע בעקומען אזוי האבען מיר דעמאלט אין בעדארפט צו פאדערען דעם אנדערען טייל פונ’ם „יארדאן“, היינט איז דאס שוין שווערער, ווייל די טראנסיארדאנישע רעגירונג איז געגען א יודישע קאלאניזאציע.

פאלעסטינא האט פלאץ, א סך פלאץ פאר נייע איינוואנדערער, מיר מוזען דא געבען א משל אין בעלגיען, וועלכעס איז קלענער ווי אונזער ארץ ישראל, און האט אכט מיליאן, און סיביר, וועלכעס איז גרעסער פון אייראפא האט בלויז פערטהאלבען מיליאן. דאס איז א בעווייז, אז מען טאר נישט קוקען דערויף צי א לאנד איז גרויס צי קליין, נאר צי ס’איז פארהאן אויפצונעהמען ארבייטס-כוחות און ארץ ישראל איז דערצו פעהיג.

אין פאלעסטינא האבען זיך ביז היינט איבערגעארדענט א ערך פון 6,000 דייטשע פליטים. דער קרן קימת האט שוין באדען פאר 100 משפחות אויס דייטשלאנד, וועלכע וועלען זיך בעזעצען ביי „סאפעד“, צווישען חיפה און אקקא האבען מיר 35,000 דונאם באדען, ווי ס’וועט ענטשטעהען „עמק זבולון“.

מיר קומען ענטגעגען די אינדוסטריען, וועלכע בעקומען דעם באדען זעהר ביליג, בלויז 4 פראצ. מוזען זיי צאהלען. אבער מיר שטעלען זיי בעדינגונגען: ארבייטען מיט יודישע ארבייטער און היטען די שבתים און יום טובים. עס ענטשטעהען נייע אינדוסטריען: קאסטען-פאבריקען, קינסטליכע פיש-צוכט, גערטנערייען. פאר דעם לעצטען צווייג טויגען די יודען פון יוגאסלאוויען און בולגאריען.

א שווער קאפיטעל איז די שפראכען-פראגע. די יוגענד, ווען זי קומט אין לאנד איין קאן שוין העבראיש, די מוז אין גלות שוין לערנען. אבער וואס זאל מען טון מיט דער עלטערער גענעראציע?

דוגעם שמיר.

די עלעגאנטסטע מענער-
היטען
בעקומט איהר נור
אין הוט-געשעפט
— פון —
B. Kleinbaum
31 Piotrkowska 31
מעסיגע פרייזען!
— ✻ —
סאלידע בעדינונג!

עלעגאנטסטע
ספארט-היטלעך
שטענדיג אויף לאגער.

„LILIPUT“
האד-פראשעק
דער פיינער
„ליליפוט“-דער קליינער
„ליליפוט“
דער בעסטער
דייז סוכען
דער גרעסטער
ניצט נור באק-פראשעק
„ליליפוט“
Wyrób krajowy.

יוסף אונשליכט — דער נייער שעף פון דער סאוויעטישער בירגערליכער אוויאציע

מאסקווע, (י.ט.א.) אויף דעם ארט פון דעם טראגיש-אומגעקומענעם שעף פון ציווילען לופט-פלאט אברהם האלצמאן איז בעשטימט געווארען יוסף אונשליכט.

אונשליכט, א געבוירענער אין ווארשא ביי באלעבאטישע עלטערען איז נאך אלס גימנאזיסט אריינגעטרעטען אין דער רעוואלוציאנערער בעוועגונג און איז געווען מיטגליד פון צענטראל-קאמיטעט פון דער סאציאל-דעמאקראטישער פארטיי פון פוילען און ליטע. נאך דער אקטאבער-רעוואלוציע האט אונשליכט פסדר פערנומען העכסטפעראנטווארטליכע פאסטענס. לעצטענס איז ער געווען געהילפס-שעף פון העכסטען ראט פאר פאלקסווירטשאפט.

די באיקאט-אקציע געגען היטלערלאנד

מוז ארומנעמען אלע יודישע פירמען

ווארשא, (יט"א) דער צענטראל קאמיטעט פאר דער אנטי-היטלעריסטישער ווירטשאפטליכער אקציע האט צוגעשיקט פאלגענדען קאמוניקאט:

דער צענטראל-קאמיטעט פאר דער אנטי-היטלעריסטישער ווירטשאפטליכער אקציע שטעלט פעסט, אז א רייהע האנדעלס און אינדוסטריע-פירמען אין פוילען, וועלכע האבען ביז איצט בעצויגען סחורות פון דייטשלאנד, זענען, א דאנק די בעמיהונגען פון צענטראלען באיקאט-קאמיטעט, געקומען אין בעריהרונג מיט פערשידענע אויסלענדישע פירמען, אויסנאפינענדיג נייע איינקויף-שטעלעס.

עס איז כדאי צו בעמערקען, אז אין א סך פאלען זענען די פרייזען, וועלכע ווערען אנגענומען דורך די נייע ליפעראנטען, פיל צוגענגליכערע פון די דייטשע.

אין צוזאמענהאנג דערמיט איז ווערט בעטאנט צו ווערען די איינגעשפארטקייט פון א טייל יודישע פירמען, וועלכע ווילען באין אופן נישט איבעררייסען זייערע האנדעלס-בעציהונגען מיט’ן היטלערלאנד.

צי די דאזיגע פירמעס (וועמענס נעמען מיר ווילען דערווייל נישט דערמאנען) וועלען ווייטער נישט ארויסווייזען די מינדעסטע אנשטרענגונג, בכדי פון זיך אראפצוווארפען דעם היטלערישען יאך? צי געבען זיך די דאזיגע פירמעס נישט אפ קיין דין-וחשבון, אז זייער האנדלונג ענטשפרעכט נישט דער יודישער ווירדע!

די מאדערנסטע
און בעסטע
מענער-
היטען
אין
אלע
פארבען
צו קאנקורענץ-פרייזען
בעקומט מען נאר ביי

ר. איזראעל
דירעקטאר אדאלף גאלד
57 סענסאציאנעל-שפאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

און האך וועל איך זיך נישט אפזאגען פון אויס פארשען דעם ענין, האט באנעצקי זיך געטראכט, אפשר נישט אזוי ווייט צוליב מיין אמביציע, צוליב מיין קאריערע, ווי צוליב דעם אינטערעס צו דער גרויסער געהיימניש... און אפשר נאך נישט צוליב דעם, נאר צוליב דער פרוי ראזען. עפעס א מאדנע מיטגעפיהל האט זי אויף מיר געמאכט. איז דען מעגליך, אז זי זאל זיין א פשוטע מערדערין? ניין דאס איז אוממעגליך, אויסגעשלאסען.

ער האט זיך ווידער פערטיפט אין דעם וואס דאס געשעהן און סוף-כל-סוף געקומען צו דעם אויספיהר, אז די פרוי ראזען האט אלץ וואס זי האט געטאן ארויסגעפיהרט נישט מיט איהר אייגענעם ווילען, נאר דורך אימיצענס א בעפעהל און דערביי האט זי אליין זיך נישט אפגעגעבען קיין חשבון דערפון, אז זי פיהרט אויס אזא בעפעהל, פאר איהם איז שוין געווען קלאר, אז די מערדערין פון חייסן האט געהאנדעלט אונטער א היפנאז און ווייס אין נישט ער מארדעט געווארען הערפאר, ווייל די פרוי ראזען האט געוואלט, נאר ער איז פאר איר מיצען געווארען נישט בעקיוועהם און מ’האט איהם גענומען אפרוימען פון וועג.

— אבער פאר וועמען האט באנעצקי צו זיך געהערט, און בערוואיש, א קלאפ געגעבען אין טיש, וועד שטעהט הינטער דעם אלעמען? יוד-

מעגס האנד קירעוועט מיט דער גאנצער געהיימנישפולער געשיכטע, און ווען ער האט לאגיש אנגעהויבען צוזאמענצושטעלען די פאקטען און געשעהענישען זענען זיינע געדאנקען קאנצענטרירט געווארען אויף דער ארטיסטקע אדא, וועלכע האט געוואוינט אין דעם שכנות’דיגען צימער און צוליב וועמענס ציהרונג כלומרשט, איז ווייס ערמארדעט געווארען, אבער דאס איז דאך געווען נאר א פאנטאזיע, נאר א געדאנק, וועלכען מ’האט אפילו הויך נישט געקענט ארויסזאגען.

— ווי אזוי איז דאס מעגליך, די ארטיסטקע אדא, אט די וועלט-בערימטהייט, וועלכע האט געשאקעלט מיט די ביהנעס פון דער גאנצער וועלט. שטעט און לענדער האבען זיך דאך געריסען, אז די ארטיסטקע זאל צו זיי קומען אויף עטליכע קאנצערטען. די וועלכע האט מיט גרויס געבעט בעוויליגט צו געבען נאר איין קאנצערט אין דער פוילישער הויפט-שטאט ווארשא — זי זאל מען חושד זיין אין האבען א שייכות מיט אן ארדינערען מארד און א האטעל-צימער? דאס איז דאך ריינער משוגעת, נישט מעהר. וועמען קען מען דאס אפילו דערציהלען.

זייט דער צייט ווען באנעצקי האט זיך אנגעהויבען צו פערנעהמען מיט דעם דאזיגען ענין איז ער געווארען שטארק הענעריים. ער איז אונפעהיג געווארען צו יעדער אנדער ארבייט, וואס האט געקענט ארויסרופען א חשד ביי זיין העכערער מאכט. ארויסגעבען דעם ענין פון דער האנד האט ער דאך נישט געוואלט. באנעצקי האט זיך ענטשלאסען נאכאמאל צורופען פרוי ראזען אויף א פערהער. הגם ער האט נישט געוואוסט ריכטיג וואס ער וועט זי אנהויבען צו פרעגען די ארטיסטקע איז דאסמאל פיל גערינגער געגאנגען צו דעם פערהער ווי דאס ערשטע מאל. די בעציהונג פון באנעצקי צו איהר, די העפליכקייט מיט וועלכער דער קאמיסאר האט זיך בענוצט, דער מיטלייד וואס ער האט איהר ארויסגעוויזען האט אין איהר אריינגעפלאנצט מעהר צוטרוי, האט איהר צוגעגעבען כוח נישט צו פערצווייפלען זי האט בעקומען מעהר מוט און אויך האפנונג דאס און נישט צו רעווידירען פון איהר צוקונפט און יונגע יאהרען. זי איז געגאנגען צו איהר קאמער צו באנעצקיס קאבינעט מיט פעסטע טריט, דעם קאפ העכער ווי שטענדיג און אינסטינקטיוו האט זי אין ארדנונג געבראכט איהרע מלבושים, איהרע האהר, אזוי ווי זי וואלט געוואלט אימיצען בעסער געפעלען ווערען, זי האט זיך נישט אפגעגעבען קיין חשבון פארוואס זי טוט דאס, ס’איז געווען א מעכאנישע בעוועגונג.

באנעצקי האט געווארט אויף איהר ביי דער טיר און זי באלד איינגעלאדען צו זיצען, ער האט אנגעהויבען מיט איהר א שמועס, ער האט נישט פראטאקולירט אמטליך איהרע ענטפערען. ס’איז אוועק א פירטעל שעה און באנעצקי האט גערעדט נאר וועגען מארד פון ווייסן. אלץ איז געגאנגען כשורה, פרוי ראזען האט אפילו אומגעדולדיג, אבער דאך נאכאמאל אויספיהרליך דערציהלט וועגען אלעם וואס זי האט געוואוסט, זי האט נישט פערהוילען און נישט פערגעסען קיין איין פרט פון אלעם וואס איז געשעהן, באנעצקי האט נישט געוואלט אנהויבען צו פרעגען יוגען דעם וואס זי האט געטאן. און מיט וועמען זי האט זיך געטראפען אין דער נאכט נאכ’ן מארד פון ווייסן, ווען זי איז געפאהרען פון ווארשא קיין לאדז. ער האט מורא געהאט, אז מיט’ן מאמענט ווען ער וועט אנהויבען יועגען דעם צו רעדען וועט א קלונג טון דער טעלעפאן און ער וועט בעקומען די בעקאנטע התראה, אז ער זאל זיך נישט מישען אין קיין אנדערע ענינים, ביי באנעצקין איז שוין געווען א געדאנק, אז ער זאל איבעררייסען די טעלעפאן-פערבינדונג מיט זיין קאבינעט, וואס וואלט אבער געווען די פעולה, די פערברעכער וואלטען טאקע מיט איהם נישט געקענט זיך פערשטענדיגען אבער דער רעזולטאט וואלט געווען דערועלבער, זיי וואלטען דאך דורך דעמזועלבען אונבעקאנטען ווען ווי דאס ערשטע מאל געוואוסט גאנץ גענוי אלץ וועגען וואס ער פרעגט זי פאר איהם וועט דאס זיין נאר ערגער, ווייל ער וועט נישט זיין אין קאנטאקט מיט דעם אלעם און ער וועט טאפען אין דער פינסטער, באנעצקי האט זיך אנגענומען מיט מוט און סוף כל סוף געפרעגט די פרוי ראזען גאנץ אפיציעל

— איך האב אייך געגעבען א ביסעל צייט נאכצודענקען און נאכצוטראכטען, צו ברענגען אין ארדנונג אייערע נערווען, אפשר וועט איהר מיר איצט געקענט זאגען, אפשר האט איהר זיך דערמאהנט אלץ וואס איהר האט געטאן, זייט דעם ווען איהר האט פערלאזען דעם האטעל אייראפעיסקי אין ווארשא, זינט איהר זענט אוועקגעפאהרען קיין לאדז, דארט פערברענגט [illegible] נאכט דא צוריקגעקומען קיין ווא[illegible] אליין צוגעשטעלט צו דער אויספא[illegible].

(פארטזעצונג קומט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

לאדז פאר דער נאציאנאלער הלוואה

יודיש מעדעלע ברענגט אירע אנגעזאמעלטע גראשענס

בעכטען איז צו אלע פייערלעשער-אפטיילונ-גען אין לאדז צוגעשיקט געווארען אן אויפרוף פון דער פייערלעשער - פערוואלטונג, אין וועלכער די פייערלעשער ווערען גערופען צו צייכענען ביז'ן 8. אקטאבער די נאציאנאלע הלוואה.

צוליב דער שלעכטער פינאנציעלער לאגע פון די פייערלעשער ווענדען זיך די אונטערגעשריבענע פערזו. מיטגלידער יוזעף-וואַיעוואדע פאטאצקי און אינספעקטאר קולא מיט אן אפעל, אז יעדער פייער-לעשער זאל צייכענען די הלוואה מינדעסטענס אויף 50 זל. און דערמיט דערפילען דעם בירגערליכען חוב.

שיינער טאט פון א יודישער מיידעלע

(א) אין דעם ערשטען פינאנץ-אמט האט זיך געמאלדען די 10-יעהריגע מאלווינא צוקער, א שילערין פון דער פאלקסשול נומער 143 (פון זאמענהאפא 6) און איבערגעגעבען א זאמעל-פושקע פון ק.ק.א. בעטענדיג, אז מ'זאל עס ביי איהר צונעהמען לטובת דער נאציאנאלער הלוואה.

מען האט די פושקע געעפענט, און נאך דעם, ווי מ'האט פעסטגעשטעלט, אז אין איהר געפינט זיך העכער 10 זל. האט דאס מיידעלע אונ-טערגעשריבען א דעקלאראציע אויף 50 זל., און מ'האט ביי איהר צוגענומען 8 זל. אלס די ערשטע ראטע.

שולעס סובסקריבירען

(א) בעכטען האט א דעלעגאציע פון דער פאלקס-שול נומער 20, סובסקריבירט אין נאמען פון די שילער 50 זל.

דיזעלבע דעלעגאציע האט געצייכענט נאך 50 זל. אין נאמען פון'ם שול-קאאפעראטיוו.

די פראפעסיאנעלע צוגאב-בילדונגס-שולע [...] מער 24 האט סובסקריבירט אין נאמען פון איה[...] רע שילער 50 זל.

אויך די סעזאן-ארבייטער,

וואס זענען ארגאניזירט אין ז.ז.ז. האבען אנגע[...] נומען א קאלעקטיווען בעשלוס בנוגע צייכענ[...] דורך יעדערן פון זיי צו 50 זל.

פאר דער נאציאנאלער הלוואה

סובסקריפציע אין פ. ס. א.

היינט, זונטאג, דעם 1 אקטאבער וועל[...] די קאסעס פון פ. ק. א. (נארוטאוויטשא 45 [...] נעהמען מעלדונגען אויף דער סובסקריפציע [...] דער נאציאנאלער הלוואה — פון 9 ביז 13 זייגער (1 בייטאג).

סערטיפיקאטען פאר פאבליקאנטען, בעלי מלאכות און קליין-אינדוסטריעלער

היינט, זונטאג, הויבט זיך אן די רעגיסטראציע אין לאדזער פאלעסטינא-אמט

דער לאדזער א"י-אמט איז מודיע, אז פון 1. אקטאבער הויבט זיך אן די רעגיסטראציע פון קאנדידאטען אויף סערטיפיקאטען פאר פאבליקאנטען און קליין-אינדוסטריעלער, וואס וועלען ערוואַרט אויפ'ן קינפטיגען האלבען יאהר (אקטאבער 1933 — מערץ 1934). דער לעצטער טערמין פון דער רעגיסטראציע איז דער 18. אקטאבער ה. י.

צוליב דעם, וואס עס איז נאך נישט בעוואוסט, צי עס וועלען אויך געגעבען ווערען סערטיפיקא-טען פאר פערזאנען עלטער פון 35 יאהר, ווערען פארלויפיג אנגענומען צו דער רעגיסטראציע נאר קאנדידאטען אין עלטער פון 18 ביז 35 יאהר (געבוירענע אין די יאהרען 1899 — 1915). די פער-זאנען, וואס זייערע שאלונים (פארמולארען) גע-פינען זיך שוין אין פאלעסטינא-אמט פון לעצטען האלבען יאהר שאלונים פון ביז דעם לעצטען האלבען יאהר קומען אין גאנצען נישט אין בע-טראכט), סיי די בעשטעטיגטע אין רעזערוו, און סיי די נישט-בעשטעטיגטע, וועלכע ווילען, אז זיי-ערע שאלונים זאלען בעטראכט ווערען צו די קו-מענדע סערטיפיקאטען מוזען וועגען דעם מודיע זיין אין פאלעסטינא-אמט נישט שפעטער ווי ביז דעם 15. אקטאבער ה. י.

די מעלדונגען פון די פריהערדיגע קאנדידא-טען, ווי אויך שאלונים פון נייע קאנדידאטען מוזען איבערגעגעבען ווערען אין פאלעסטינא-אמט, שרוד מיעסקא 29, צוזאמען מיט אפיציעלע פאן-צייכ-נישען. צו אלע שאלונים סיי די נייע און סיי די פריהערדיגע מוזען בייגעלעגט ווערען די פאטא-גראפיעס פון די פעטענטען. פעררייאטע מוזען אויך גלייכצייטיג מיט'ן שאלון בייליגען די פאט[...] גראפיעס פון זייערע פרויען, אנדערש וועלען [...] שאלונים נישט בעטראכט ווערען. אפילו [...] וועלען שפעטער צוגעשיקט ווערען.

די פאן-צייכענישען, פאטאגראפיעס, בעשט[...] טיגונגען א. אז. וו. מוזען צוגעשטעלט ווערען [...] פאלעסטינא-אמט צוזאמען מיט די בענייאונגס מעלדונגען אדער מיט די שאלונים, שפעטער וועל[...] קיין צוגאב-פאפירען און דאקומענטען נישט א[...] גענומען ווערען און ווערען צו די שאלונים נישט צוגעלעגט ווערען.

די שאלונים מוזען אויסגעפילט ווערען ג[...] נוי און פינקטליך און נאר אויף די ספעציעלע פא[...] מולארען פון פאלעסטינא-אמט.

אויף די סערטיפיקאטען, וואס וועלען ז[...] בעשטעטיגט פאר קליין-אינדוסטריעלער און קליי[...] פאבריקאציע, וועלען אנגענומען ווערען שאלונ[...] נאר פון אזעלכע פערזאנען, וואס קאנען מיטנעהמ[...] קיין ארץ-ישראל א סכום פון נישט ווייניגער [...] 150 פונט. בנוגע די סערטיפיקאטען, וועלכע [...] לען זיין בעשטימט פאר פאבליקאנטען און בעלי-מלאכו[...] וועט וועגען יעדען קאנדידאט בעשטימט ווער[...] דער מינימום סכום, וואס ער דארף מיטנעהמ[...] אפהענגיג פון פאך און פאמיליען-צושטאנד. [...] די שאלונים דארף דעריבער גענוי אנגעגעבען [...] רען די מינימום-סומע, וואס יעדער קאנדידאט ה[...] די מעגליכקייט מיטצונעהמען קיין ארץ-ישראל, [...] די ריזע-הוצאות.

דער פאלעסטינא-אמט, שרודמיעסקא 29 בעהמט אן אינטערעסאנטען טעגליך, אויסער שב[...] פון 10 ביז 1 פארמיטאג.

גרויסע געווינסען פון דער 5-טער קלאס

50.000 זל. אויף נומער 52596

50.000 " " " 52888

ווי אויך א סך געווינסען צו 20.000 זל., 15.000 זל. און 10.000 זל. א. ז. וו.

זענען געפאלען אין דער גליקליכסטער קאלעקטור פון

ס. יאטקא,

פיעטריקאווער 22
פיעטריקאווער 66
פאביאניץ, פל. דאמבר. 3

מיר עמפפעהלען ווייטער אונזערע גליקליכע לאסען צו דער 1-טער קלאס! קורצע צייט!

סכנה פון א דאקטוירים-שטרייק

אין דער קראנקען-קאסע — בעזייטיגט

פערוואלטונג פון דער קר.-קאסע פראלאנגירט דעם אפמאך אויף א חודש

(א) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, האט צווישען דער פערוואלטונג פון דער קראנקען-קא-סע מיט די דאקטוירים אויסגעבראכען א קאנ-פליקט צוליב דעם קאלעקטיווען אפמאך, די דאק-טוירים פערלאנגען דער אפמאך זאל פערלענגערט ווערען, אויף וואס די פערוו. פון דער קראנקען-קאסע איז נישט איינגעגאנגען. היות ווי בעכטען האט זיך געענדיגט דער טערמין פון די דאקטוי-רים און די קר.-קאסע האט נישט געגעבען קיין ענטפער, איז נעכטען פארגעקומען א פערזאמלונג פון די דאקטוירים אויף וועלכער ס'האט געזאלט בעשלאסען ווערען צו פראקלאמירען א דאקטוירים שטרייק.

אין דער לעצטער מינוט, איז פון דער פער-וואלטונג פון דער קר.-קאסע געקומען א מיט-טיילונג, אז דער ביז'איצטיגער אפמאך ווערט פער-לענגערט אויף א חודש און, אלע דאקטוירים בליי-בען ווייטער ביי דער ארבייט. דערמיט איז ד[...] סכנה פון א שטרייק בעזייטיגט געווארען און א[...] משך פון דעם חודש וועלען די דאקטוירים אנגעהמ[...] אן אקציע וועגען די פאדערונגען.

געוואלט „פערשיטן" דעם מאנס קאכאנקע

און איז נעבעך אליין מיאוס ארייגעפאלען

(א) אין לאדזער קרייז-געריכט איז בעשטא-פארגעקומען א פראצעס געגען א געוויסע וולא-דיסלאווא גליבסקא פון קאנסטאנטין, וועלכע איז בעשולדיגט געווארען אין פער'סמ'ען דעם ברוד-נעם פון איהר געוועזענעם געליבטען יוזעף קיעד-רושינסקי. דאס געריכט האט דאן די גליבסקא פער'משפט אויף 3 יאהר תפיסה.

די פערטיידיגונג האט אנגעגעבען אן אפעלא-ציע און נעכטען איז דער אפעלאציע-פראצעס פאר-געקומען. מחמת דעם, וואס דער הויפט-עדות פון דער בעשולדיגונג האט צוריקגעצויגען זיין ער-קלערונג איז די אנגעקלאגטע בעפרייט געווארען.

דאגעגען איז די אנקלאגער'ין, קיעדרושינסקאס פרו[...] ארעסטירט געווארען פאר א פאלשער אנקלאג[...]

פערראטענע מעדל בעגייט זעלבסטמארד אויף דער מוטערס קבר

ווייל זי האט נישט געקענט אריבערטראגען די שאנד

(2) אויפ'ן צמענטאזש אין רגדע אונטער ווילנו, האט מען אויף א קבר געפינען א פער-סמטע 19 יעהריגע מעדל.

ווי ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, איז די די 19 יעהריגע וואלעריא לאך פון פאנטאוו. דאס מעדעל איז פערפיהרט געווארען פון א בחור, או[...] אזוי ווי זי האט זיך געריכט, אז זי דארף ווערע[...] א מוטער, האט זי נישט געקענט איבערטראגען די שאנד, איז זי אוועק אויף דער מוטערס קבר או[...] זיך פערסמ,ט.

בעזוכט נישט קיין קראנקע אויף בויך-טיפוס, ווייל טיפוס איז א זעהר אנשטעקענ-דיגע קראנקהייט.

רעגיסטראציע פון יאר-גאנג 1913

(2) מארגען, דעם 2 ד.ח. דארפען זיך צו-שטעלען צו רעגיסטראציע אין מיליטער-פאליצי-אישען ביורא (פיעטריקאווער 165) די יונגעלייט, וואס וואוינען אויפן שטח פונם 1 פאליציי-קאמי-סאריאט אויף די אותיות:

פון A ביז E

און פון 7-טען קאמיסאריאט

פון A ביז C.

ווער ס'וועט זיך נישט מעלדען צו דער רע-גיסטראציע אין ענטשפרעכענדען טערמין וועט אד-מיניסטראטיוו בעשטראפט ווערען מיט 3000 זל. שטראף אדער 3 חדשים ארעסט.

פאבאראוועס פון יאהר 1912

און עלטערע, וואס האבען „אדרא-טשעניעס" ווערען גערופען צום מיליטער-דינסט

(2) אין די נאהענטסטע טעג וועלען גערופען ווערען צום מיליטער-דינסט די פאבאראוועס פון יאהר 1912 און עלטערע, וועלכע האבען געהאט „אדראטשעניעס".

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

י. קאפראווסקי (נאוואמיעסקא 15), ס. סראוקאווסקי (בזשעזשינער 56), מ. ראזענבלום שרודמיעסקא 21), מ. בארטאשעווסקי (פעטריק-195), י. קלופטא (קאנטנע 54), ל. טשינסקי (ראקישינער 53).

זיך אפגערעכענט מיט מעסערס...

(2) צוליב קאנקורענץ-טעמים צווישען דעם 21-יעהריגען סוהרמאן מרדכי סמאלענסקי (זשאביע 9) און א צווייטען סוהרמאן איז צהערנעכטען, ערב יום-כפור, אויף ראג קעלענבאכ'ס און לימאנאוו-סקיעגא אויסגעבראכען א געשלעג אויף מעסערס.

סמאלענסקי איז ארויס פון „דער שלאכט" מיט עטליכע מעסער-וואונדען אין דער ברוסט.

פאגאטאוויע האט איהם ערטיילט ערשטע הילף.

טרינקט נישט קיין רויהע מילך, ווייל אין מילך קאנען זיך געפינען טיפוס - באצילען, וועלכע קומען אוועק ביים קאכען.

דער נייער קרייז-ארבייטס-אינ-ספעקטאר האט אנגעהויבען צו אמטירען

(2) נעכטען איז אין ארבייטס-אינספעקטאר-יאט פארגעקומען די אפיציעלע געזעגענונג מיט דעם אוועקגעהענדען קרייז-ארבייטס-אינספעקטאר, ה' וולאדזשימיעזש וואיטקיעוויטש, וועלכער איז געווארען קרייז-ארבייטס-אינספעקטאר פון דעם 2-טען קרייז (אין דער ווארשאווער וואיעוואודז-טווע.)

פאר דער געזעגענונגס-פייערונג האט דער ה' וואיטקעוויטש איבערגעגעבען זיין אמט זיין ממלא מקום — דעם נייעם ארבייטס-אינספעקטאר פון 3-טען קרייז, ה' ווצלאוו וויזשיקאווסקי, וועל-כער האט שוין נעכטען אנגעהויבען צו אמטירען.

Dr.
Wołkowyski

4 ציגעל-גאס 4, טעל. 216-90

נעהמט אן אין הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע

אויפנאהמס-שעה'ן פון 8–1 מיטאג און 5–9 אוונט.

גישמאַק, ביליג, לייכט צום פאַרדייען

כשר MENORA

MENORA כשר

מנורה-מאַרגאַרינע ווערט אויסגעאַרבייט אונטער דער שטרענגער השגחה פון הרב סאַנאַלאַוויטש מיט'ן הכשר פון ווארשאווער ראבינאט.

דער בעזוך פון רעד. ד"ר י. העלמאַן אין לאָדז

אין לאָדז האָט די טעג געווײלט אַן אָנגעזע־...נענער יודישער זשורנאַליסט, דער רעדאַקטאָר פון ...ער גרויסער יודישער צייטונג אין ריגע „פרידה־...מאָרגען", ד"ר י. העלמאַן. דער גאַסט האָט אויך ...ין בעגלייטונג פון ד"ר א. טאַרטאַקאָווער בעזוכט ...ונדער רעדאַקציע און זיך געטיילט מיט די אויפ־...גאַבען פון זיין בעזוך אין פוילען און אין לאָדז.

ד"ר העלמאַן איז געקומען אין די אנגעלע־...ענהייטען פון דער ארלאזאראוו־אַקציע, וואָס ווערט ...עפיהרט לויט'ן בעשלוס פון לעצטען ציוניסטי־...שען קאָנגרעס. ווי בעקאַנט, האָט דער קאָנגרעס, ...די צו פאַראייביגען דעם אנדענק פון יונגען אומ־...געקומענעם ציוניסטישען פיהרער בעשלאָסען צו ...שאַפען אַ קאָלאָניע אויף זיין נאָמען. דער קרן־...קימת וועט איינקויפען אין ארץ־ישראל אַ גרויסען ...שטח באָדען און בעזעצען דאָרט אַ גרעסערע צאָהל ...יודישע קאָלאָניסטען, ד. ה. שאַפען אַ ספּעציעלען ...מוסטערהאַפטיגען ישוב, וואָס וועט טראָגען דעם נאָ־...מען פון ערמאָרדעטען יונגען ציוניסטישען טוער. ...ס איז פאָרויסגעזעהן, אַז יעדער משפּחה, וואָס ...וועט בעזעצט ווערען אויף דעם באָדען, וועט בעק־...ומען 30 דונאַם. דער קאָלאָניזאַציע־פּלאַן וועט ...דורכגעפיהרט ווערען מיט דער הילף פון דער ...יודישער אַגענץ פון קרן־קימת און פון קרן־היסוד.

ד"ר העלמאַן האָט אין די פּאָר טעג, וועלכע ...ער האָט דאָ פאַרבראַכט אָפּגעהאַלטען בעראַטונגען ...מיט אַ רייהע אינסטיטוציעס מכוח דעם אנטייל פון ...לאָדז אין דער ארלאזאראוו־אַקציע.

פרייטאָג איז ד"ר העלמאַן אָפּגעפאָהרען קיין ...וואַרשא, פון וואַנען ער וועט זיך אומקעהרען קיין ...ריגע.

...די טעקסטיל־לאוצעס וועגן דער איצטיגער סיטואַציע

(2) אין לאָקאַל פון פערבאַנד „פראַצאַ" ...וועט היינט אין דערפריה פאָרקומען אַ פערזאַמ־...לונגס זיצונג פון טעקסטיל־אַרבייטער פערבאַנד.

די זיצונג פון בעזונדערע פערבאַנדס פער־...וואַלטונגען וועט פאָרקומען אין משך פון דער ...קומענדיגער וואָך.

אויספלוג קיין ווארשא

די חיגע אָפּטיילונג פון „וואַגאָן־לי־קוק" ...אָרגאַנאַנידירט אויף דינסטאָג אַן אויספלוג קיין ...וואַרשאַ.

אָפּפאָהר אין די פריהמאָרגען שעה'ן, צוריק־...פאָהר אין די אָווענד־שעה'ן. דער פּרייז אין ביידע ...זייטען איז 12 זל. די צאָהל פּלעצער זענען זעהר ...בעגרעניצט, צו בעקומען אין „וואַגאָן־לי־קוק" ...פּיאָטרקאָווער 64.

פערסמט אַ 4 יעהריג קינד

(א) אויף וויעזשבאָווא 16, האָט זיך דער ...4 יעהריגער לעאָן באַריצקי פערסמ'ט מיט זאַלץ־...זויערע. אין אַ זעהר שווערען צושטאַנד איז דאָס ...קינד אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל „אננא ...מאַריאַ".

אומגליקליכער שפּרונג

...געקומען פון טורעק און צעבראָכען אַ האַנד

(א) אויף רוג ראָקאָטשינסקאַ און ניטשאַדגיא ...איז עדוואַרד קראַוזע פון טורעק אַראָפּגעשפּרונגען ...פון טראַמווי אַזוי אומגליקליך, אַז ביי איהם איז ...צעבראָכען געוואָרען אַ ביין און עטליכע וואונדען ...אין קאָפּ.

Dr. R.
Zalcwasser
CHIRURG — כירורג
ציגעל־גאַס 19, טעל. 125-17
נעהמט אָן פון 1—2 בייטאָג און פון 4—7 נאָכמ.

ד"ר העלער
ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער־שוועכע
צוריקגעקעהרט
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער ווארט־זאַל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פּרייזן

פערשיכורט 1,000 זלאָטעס
אַליין האָט ער נישט געקענט — האָט ער גענומען שותפים

(2) מיט אַ וואָך צוריק האָט דער רייכער קאַלישער סוחר שטיין, איבערגעגעבען דעם פוהר־מאַן ספּאַניסלאַוו קאָנטשינסקי 1,000 זלאָטעס, בכדי ער זאָל דאָס געלד איינצאָהלען פאַר תבואה, וואָס ער האָט געקויפט אין דעם מאַיאָנטעק טוואַרדאָוו, הינטער קאַליש.

דער פוהרמאַן האָט דאָס געלד צוגענומען, און האָט זיך צוריק נישט געוויזען.

ערשט מיט 2 טעג איז ער צוריקגעקומען, און געמאָלדען, אַז מ'איז איהם בעפאַלען און דאָס געלד אוועקגערויבט...

ארויסגעוויזען האָט זיך אָבער, נאָך אַ חקירה ודרישה, אַז דאָס געלד האָט ער פערשיכורט מיט בעקאַנטע און אומבעקאַנטע „פּשיאַטשעלעס"... מ'האָט איהם אַרעסטירט.

פאָטער וואַרפט זיך אונטער'ן צוג
ווייל איהם געפעלט נישט די שנור

(2) נעבען דער באַהן־סטאַציע פאַנק, אונ־טער וויעלון האָט זיך דער 55 יעהריגער לאַנדס־מאַן פון דאָרף פאַנק געוואָרפען אונטער דעם אָנ־קומענדען צוג, און איז צושמעטערט געוואָרען.

ווי די אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, איז די סבה פון דעם טראַגישען זעלבסטמאָרד, וואָס זיין זוהן האָט חתונה געהאַט מיט אַ מיידעל נעגען דעם פאָטערס ווילען.

זעלבסטמאָרד אין פּאַרק
פערצווייפעלטער שריט פון אַ פערליבטען בחור

(2) אין פּאַרק אויף דער ראָקאָטשינער גאַס, איז דער 19 יעהריגער זיגמונד שימאַניאַק בע־גאַנגען זעלבסטמאָרד. אין אַ געפעהרליכען צו־שטאַנד, איז ער אָפּגעפיהרט געוואָרען אין ראַדאָ־גאָשטשער שפּיטאָל.

די סבה פון דעם פערצווייפעלטען שריט איז אַן אומגליקליכע ליבע.

זאַל פילהאַרמאָניע — נאַרוטאָוויטשאַ 20 — נאַרוטאָוויטשאַ 20
שבת חול־המועד. ד. 7 אָקטאָבער 11 פריה איינאיינציגער קאָנצערט
פון וועלט־בעריהמטען זינגער
מנחם רובין
אין פּראָגראַם: אַריעס — פאָלקס־לידער — אַרבייטער־לידער.
— געניוירעס אין די קינסטיגע אַנאָנסען. —
בילעטען צו ביליגע פּרייזען שוין צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

מ'גרייט זיך
צו די שטאָט־ראַט־וואַהלען

(א) ווי מיר דערוויסען זיך, ווערט אין לאָדז און אין לאָדזשער־קרייז פאַרגעברייט די וועהלער־רשימות צו די שטאָט־ראַט־וואַהלען. אויך די פּאַר־טייען האָבען שוין אָנגעהויבען די פאַרברייטונגס־אַרבייטען צו די וואַהלען.

פערברענט געוואָרען אַ פערד מיט אַ דראָזשקע

(2) נעכטען ביינאַכט איז אויף פּליסאַצקע 5 אויסגעבראָכען אַ שרפה אין דעם שטאַל, וואָס איז געהערט געגען דער דראָזשקער וולאַדיסלאַו קאָשלאַגאַ.

די שרפה איז בעמערקט געוואָרען ערשט דאַן, ווען דער צוטריט צו דער ברענענדיגער שטאַל איז געווען פאָרמעל אוממעגליך.

די שטאַל איז איינגאַנצען פערברענט געוואָ־רען מיט'ן פערד און מיט דער דראָזשקע צוזאַמען.

די שרפה איז ענטשטאַנען פון אַ לאָמפּ, וואָס האָט געברענט ביים סופיט.

קאָנסום צום הערבסט־סעזאָן

עס איז שוין אַלעמען בעקאַנט, אַז דאָס איינ־ציגע וואַרען־הויז „קאָנסום" ביי דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור", ראָקאָמשינער 54, צוזאַהר מיט די טראַמווייען 10 און 6 איז אָהן צווייפעל דאָס בי־ליגסטע אָרט אין לאָדז צום איינקויפען; אַ בעווייז איז דאָס, וואָס די גרויסע צאָהל קליענטען פער־פילען שטענדיג דעם גרויסען זאַל פון קאָנסום. און עס איז גאָרנישט קיין וואונדער, ווייל דער קאָנסום פערקויפט פון די בעסטע קוואַליטעטען וועש פאַר דאַמען, הערען, און קינדער. בעטגעוואַנד - איבער־צוג, טישטיכער, אַלעס ווידזעווער אויסאַרבייטונגען, און ספּעציעל די גוט־בעקאַנטע סחורות צוליב דער גוטער קוואַליטעט מיט דער מאַרקע O. K. צו רע־וועלאַציאָנס־פּרייזען.

אַן אומגעוועהנליכע געלעגענהייט זענען די רעשטלעך, בראַק און סעקונדע. אויסאַרבייטונג פון די „ווידזעווער מאַנופאַקטור" וואָס איז פאַר יעדער הויז־ווירטין אַזוי וויכטיג, ווייל זי קויפט עס פון דער ערשטער קוועלע, די איבריגע אָבטיילונגען פון „קאָנסום" זענען רייך פערזעהן, נישט אויס־שליסענדיג די אָפּטיילונג פון שיקען פּאָסט־פּעקלעך קיין רוסלאַנד.

עס איז פערשטענדליך. אַז אַלע ווירטינס וועלען אין אייגענעם אינטערעס אַלע איינקויפען אויפ'ן הערבסט־סעזאָן נאָר אין „קאָנסום" ביי דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור".

נייע 10 זל. מטבעות
געפונען זיך שוין אין פערקעהר

(2) די לעצטע טעג האָבען זיך בעוויזען אין פערקעהר נייע 10 זל. מטבעות.

די נייע 10 זל. זענען אַרויסגעגעבען צום אָנדענק פון נצחון אונטער ווין. אויף איין זייט געפינט זיך דאָס בילד פון קעניג סאָביעסקי.

וועגען דער ענטוויקלונג פון דער פוילישער דיוואַנעס־אינדוסטריע

וואָס פאַרא הויכער ניוואָ עס האָט דער־גרייכט אין די לעצטע יאָהרען די אינלענדישע דיוואַנעס־אינדוסטרי, דינען די שוינסטע פון די פירמען: געבר. ז. און א. ראַפּאַפּאָרט (פּיעטרי־קאָווער 15), י. ראָטענבערג (נאָוואָמיעסקאַ 1) און ל. טריסמאַן (פּיעטריקאָווער 81), וועלכע זענען דעקאָרירט מיט דיוואַנעס מיט דעם פאַבריקס־צייכען אַ האַלבע לבנה. פון דער דיוואַנעס־פאַבריק מייזעל און שותפים אין לאָדז.

אַזאַ גרויסער אינדוסטריע־צענטער ווי עס איז לאָדז. קאָנצענטרירט אין זיך צאָהלרייכע פער־שידענאַרטיגע אינדוסטריען און פאַכען ערמעגליכט צו ראַציאָנאַליזירען די דיוואַנעס־אויסאַרבייטונגען. וואָס איז שווער צו דערגרייכען אין אַנדערע ערטער, און גיט אין רעזולטאַט אַ מאַקסימום עסטעטיק און דויערהאַפטיגקייט, ווי אויך אַ מינימום פּראָדוקציע־קאָסטען. עס איז איבריג צוצוגעבען, אַז די דאָזיגע נידריגע פּראָדוקציע־קאָסטען גיבען אין רעזולטאַט, די מעגליכקייט צו פערקויפען די דיוואַנעס צו די ביליגסטע פּרייזען.

כדי צו רעאַליזירען דעם דאָזיגען ציל, האָט די דיוואַנעס־פאַבריק מייזעל און שותפים, ערמעג־ליכט די אויבענדערמאָנטע פירמעס צו פערקויפען די דיוואַנעס מיט'ן פאַבריקס־צייכען אַ האַלבע לבנה צו פאַבריקס־פּרייזען.

די דאָזיגע פירמעס בעזיצען אַ רייכען אויס־וואַהל פון די דערמאָנטע דיוואַנעס אין אַלע קוואַליטעטען און גרויסען.

Dr. med. H. LUBICZ
ספּעציאַליסט פאַר ווענערישע און געשלעכטס־קראַנק.
צוריקגעקעהרט
צעגעלניאַנאַ 7, טעל. 141-32.
נעהמט אָן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאָכמ. און פון 5—8 אָווענד, זונטאָג פון 9—11 בייטאָג.

אכטונג אקאדעמיקער, וואס ווילען שטודירען אין אויסלאנד

די אויסלענדישע אָפּטיילונג ביים צ. ק. פון פערבאַנד פון די יודישע אַקאַדעמישע זעלבסטהילף פעראיינען פון פוילען (וואַרשאַ, סענאַטאָרסקאַ 22) מעלדעט, אַז דעם 1. סעפּטעמבער ווערט געעפענט די עקספּאָזיטור אויף לאָדז און איהרע געגענדען אין לאָקאַל פון „מכבי".

די לאָדזער עקספּאָזיטור ערטיילט בחנם אינ־פאָרמאַציעס וועגען די שטודיום־בעדינגונגען אויף די אויסלענדישע הויכשולען, ערלעדיגט די איינ־שרייבונגען אויף די אויבענדערמאָהנטע שולען, גיט אַרויס אינטערנאַציאָנאַלע סטודענטען־פּעסער ד.י.ע. ערלעדיגט ווידעס און אָרגאַניזירט הנחה־אויספלוגען אין די אויסלענדישע אַקאַדעמישע צענטערן: ענג־לאַנד, עסטרייך, בעלגיע, טשעכאָסלאָוואַקיי, פראַנק־רייך, איטאַליען א. אַ. וו.

די לאָדזער ... איז די איינציגע אינ־סטיטוציע, וואָס שטעהט אין אַ דירעקטען קאָנ־טאַקט און איז אונטער דער אויפזיכט פון דער הויפּט־פערוואַלטונג פון די יודישע אַקאַדעמיקער אין פוילען, אין דער צייט, ווען אַלע אַנדערע ביוראָס, זענען פּריוואַטע אונטערנעהמונגען און האָבען קיין שייכות מיט דער אַקאַדעמישער בעוועגונג.

די עקספּאָזיטור מאַכט אויפמערקזאַם די פער־אינטערעסירטע אַקאַדעמיקער, וואָס צוליב דער קורצער צייט און די פיל פאָרמאַליטעטען, וועלכע זענען פערבונדען מיט'ן פאָהרען קיין אויסלאַנד אויף שטודיום, איז געווינשען זיי אַמשנעלסטען זיך צו ווענדען אין ביוראָ. ב

די עקספּאָזיטור איז טעטיג יעדען טאָג פון 10—2 און פון 4—6.30 נאָכמ. אין לאָקאַל פון „מכבי", אַל. קאָשטשושקי 21.

פון דער פוילישער טעלעפאָן־געזעלשאַפט

ווילענדיג ערמעגליכען די ברייטסטע שיכ־טען צו קענען גענוסען פון טעלעפאָנען, איז די פוילישע טעלעפאָנען־געזעלשאַפט אַרויסגעטרעטען מיט אַ פאָרשלאַג צום פּאָסט און טעלעגראַף־מיניס־טעריום וועגען אַ ווייטערדיגע בעדייטענדע פער־קלענערונג פון די ביז איצטיגע הנחה־פּרייזען פאַר פעלגען אַ טעלעפאָן־אַפּאַראַט אין וואַרשאַ און אַנדערע שטעט עקספּלאָאַטירט דורך דער פ.א.ס.ט. ד. ה. אין לאָדז, לעמבערג, באַריסלאַוו, לובלין, סאָסנאָוויעץ און ביאַליסטאָק.

די ביז־איצטיגע הנחה־פּרייזען פאַר טעלעפאָן־פערלעגונג זענען חל ביז היינט. איצט ווערט פּראָ־יעקטירט אַ ווייטערדיגע פערקלענערונג פון די צאָהלונגען אויף אַן אַנבעשטימטע צייט.

היינט ווערט געעפענט
די אויסשטעלונג פון יעקב מאַנטשניק

היינט, 12 בייטאָג, ווערט אין לאָקאַל אויף קאָשטשושקי 21 געעפענט די גרויסע בילדער־אויס־שטעלונג פון דעם זעהר טאַלענטירטען לאָדזער קינסט־מאָלער, יעקב מאַנטשניק, וועלכער האָט די לעצטע יאָהרען פערבראַכט אין פּאַריז.

נאָך דער אויסשטעלונג אין לאָדז פאָהרט דער קינסטלער צוריק קיין פּאַריז.

מנחם רובין אין לאָדז

שבת חול־המועד טרעט אַרויס מיט איין און איינציגען קאָנצערט אין פילהאַרמאָניע דער בע־קאַנטער אַרטיסט און זינגער מנחם רובין.

פאַר'ן אַגיטירען צו „באָיקאָטי־רען די שטעט"

(2) אין קאַלישער קרייז האָט די פּאָליציי ווידער אַרעסטירט אַ רייהע אַגיטאַטאָרען אין שייכות מיט'ן אויפפאָדערען צו באָיקאָטירען די שטעט און אַזוי אַ"וו דיזעלבע שטעט אויסצוהונגערען.

ביי די זעלבע געלעגענהייט זענען קאָנפיס־קירט געוואָרען אַ סך „געלעגענהייטס"־אויפרופען און פלוג־בלעטלעך, וואָס פאָדערען אויף די פּויערים צו באָיקאָטירען די שטעט.

בערויבט אַ פּאָסט־אַגענטור

(2) אין דער פּאָסט־אַגענטור פון דלוטאָוו, לאָדזער קרייז, האָבען זיך אַריינגעקראָגען גנבים, אַרויסגעשרויפט די אייזערנע קאַסטע פון איהר געשטעל, און מיט איהר ענטלאָפען.

אין דער קאַסטע האָבען זיך געפונען 135 זלאָטעס קאַסע־געלד, 227 — פּאָסט־מאַרקען און שטעמפּעל־מאַרקען מיט וועקסעל־בלאַנקען אויף 273 זלאָטעס.

געעפענט דאָס קינאָ „ראָקסי"

דאָס ניי־רעמאָנטירטע קינאָ „ראָקסי" (געוועזענע „ספּלענדיד", נאַרוטאָוויטשאַ 20, איז שוין געעפענט. דאָרט איז אַדורכגעפיהרט געוואָרען אַ גרינגדליכער רעמאָנט און די דירעקציע האָט זיך געשטעלט פאַר אַן אויפגאַבע צו ברענגען די בעס־טע פילמען. איצט געהט דאָרט דער הערליכער פילם „אַ פרוי פון דער צווייטער האַנד", דאָס בילד איז געגאַנגען אין וואַרשאַ מיט אַ גרויסען ערפאָלג.

געטהע און היינע

דער געטהע־קולט בײַ יודען. — היינעס פאַטער און געטהע. — היינע בײַ געטהע׳ן. — בערנע און היינע און זייער שייכות צו געטהע׳ן.

פון אריה שטרייט

נאָך אין דער היים האָט היינע שוין געהערט אַ סך רעדען און לייענען פון געטהע און איבער געטהע׳ן.

דער געטהע־קולט איז אַגב בײַ יודען, בפרט אָבער בײַ די דײַטשע יודען, געווען גאָר גרויס. יודען האָבען אויך געהאַט אַ גרויסען חלק אין פאַר־שפּרייטען געטהע׳ס שם בכל תפוצות הארץ.

היינעס עלטערן זענען אויך געווען פון גוטע העכ׳ס צאָהלרייכע חסידים, די זענען געווען פאַר־געשוויטענע מענשען, עמאַנציפּירטע אַסימילירטע דײַטשע יודען. היינע׳ס משפחה האָט אַגב גאָר געהערט צו יענע ווייניגע יודישע פאַמיליעס אין דײַטשלאַנד, וועלכע האָט זיך לאַנג פאַר משה מענדעלזאָהנ׳ס אויפטרעטען, קונה שם געווען מיט זייערע קולטורעלע טראַדיציעס.

היינע׳ס פאַטער פלעגט אָבער קרום קוקען אויף די ליטעראַרישע פּרובען פון זיין יונגען זוהן, ווייל ער איז שטאַרק מסופק געווען צו זיין האַר־ווער בכלל יוצא ס׳איז בעקאַנט וועגען.

דער יונגער אַמביציעזער בחור, וועלכער האָט אין זיך שוין געפיהלט די מאָס און זיכערקייט פון אַן עכטער קינסטלער נאַטור, האָט דערפון געליטען און האָט דערפיהלט אַ מין אינסטינקטיווע שנאה און קנאה צו געטהע׳ן און בשתיקה געחלומט פון אַ גרויסען דיכטער רוהם.

אין בערלין גופא וועט היינע אַ בן־בית בײַ דעם בעקאַנטען דײַטשען שרייבער וואַרנהאַגען פון דער ענזע. דעם מאַן פון דער גענייאַלער רחל לעווין. אין רחל לעווינס בערימטען סאַלאָן טרעפט ער זיך צונויף מיט די גרעסטע דאַמאַלסדיגע דײַטשע גדולי הדור (ווילהעלם און אויגוסט פון הומבאָלדט, דער פילאָזאָף העגעל, דער בילדהויער ראויך, דער קינ־סטלער פון האַלק־שניצעריי פּראָפ. פ. וו. גוביץ, די פּאָעטען היצגו שאַמיסאָ, פאָקע א. אַ סך אַנ־דערע), היינע ווערט דאָ ממש פערשיכורט פון דעם גרויסען געטהע התפעלות, און ווידער יועקט זיך בײַ היינען אין דער נשמה דאָס געפיהל פון שנאה און קנאה צו געטהע׳ן.

אָבער אונטער דער גרויסער השפעה פון רחל לעווין, ווערט באַלד היינע איינער פון געטהע׳ס גרעסטע מתנגדים — געטהע׳ס חסיד און תלמוד.

בעת היינע איז געקומען קיין בערלין האָט ער שוין געהאַט כמעט זיין גאַנץ „בוך דער לידער“ און מאַנוסקריפּט. אין רחל לעווינ׳ס סאַלאָן האָט מען אויך תיכף ענטפּלעקט אין היינע׳ס שירים אַ מערק־ווירדיגע קרובה׳שאַפט מיט געטהע׳ן. דער פּסק־דין האָט דעם יונגען דיכטער, וועלכער האָט גע־גאַרט נאָך לאָבערקרענץ, פערשטעהט זיך צוגעגעבען חשק זיינע שירים צודרוקען.

אין יאָהר 1822 שיקט היינע אַהיים דיינע גאָר וואָס אַרויסגעגעבענע שירים, זיין פאָטער פרייט זיך מיט׳ן זוהנס ספּיל, אָבער ער קען זיך בשום אופן נישט גלויבען, אַז זיין זוהן זאָל בכלל ווען ס׳איז זיך קענען קונה שם זיין אַלס שרייבער, בײַ דער ממש פאַנאַטישער „אָבגעטעריי“ פאַר געטהע׳ן, און וויפיל מאָל דיין פאָטער איז צוגעגאַנגען צו זייז ביכער־עלמער און געגומען אַ באַנד שירים פון געטהע׳ן אין האַנד אַריין, איז ער טרויעריג געוואָרען און געגעבען אַ טיפען זיפץ, כדי דעם פאָטער נישט מצער צו זיין, איז היינע געפאַלען, בעת ער איז אַמאָל געקומען אַלס גאַסט אַהיים, אויף אַזאַ מין המצאה: ער האָט פון געטהע׳ס ווערק אויס־געקראַצט דעם נאָמען פונ׳ם אמתן מחבר און אויף דעם אָרט צוגעקלעפּט אַ צעטעל, וואו ס׳איז געווען געדרוקט דער נאָמען „שולצע“, ווען היינעס טאַטע האָט אַב׳אַנדערשמאָל גענומען אַ באַנד שירים אין האַנד אַריין שוין פון „שולצע׳ן“, האָט ער נישט מעהר טרויעריג געזיפצט, נאָר צו זיך אַליין צוגע־פריידען און שטאָלץ געזאָגט, אַז קיין שום מענש אין גאָר דער וועלט וועט נישט זיין בכח צו פערטונקלען דעם נאָמען פון זיין זוהן, היינעס מוטער, וועלכע האָט תיכף ומיד דערקענט, אַז דאָס מוז זיין אַ „שפּיצעל“ פון איהר זוהן, האָט אַמאָל בשעת איהר מאַן איז נישט געווען אין דער היים, היינען צוגע־פיהרט צו דער ביכער־שאַפע און ווייזענדיג אויפ׳ן שער־בלאַט פון אַ באַנד שירים פון „שולצע“, גע־וואונשען איהר זוהן, „הלוואי וועסטו מיין זוהן אַזוי בערימט ווי יענער „שולצע“.

היינע האָט אָבער נישט געקענט רוהען ביז ער איז נישט עולה רגל געווען קיין ווײַמאַר צום זיכ־טערפּירסט. בעת היינע איז געקומען צו געטהע׳ן האָט ער זיך פון אָנהויב געפיהלט אונהיימליך און איז געווען שעמעוודיג, פאַר גרויס יראת הכבוד און דרך אַרץ פאַר געטהע׳ן, האָט ער כמעט נישט געקענט רעדען און איז געווען אין אַ גרויסער פער־לעגענהייט. ערשט געטהע האָט דעם יונגען מאַן, דערנסמאָל נאָך אַ סטודענט פון אוניווערזיטעט, אַרויס געגומען פונ׳ם אחריות, במשך פון אַ לענגערען שמועס איבער אַקטועלע ליטעראַרישע ענינים, איז היינע געוואָרען דרייסטער און עטפּערט געטהע׳ן מיט שטאָלץ און פראַלעריי אויף דער פראַגע מכח זיינע ליטעראַרישע פּלענער אויף להבא, אַז ער טראָגט זיך אַרום מיט דער מחשבה, אָנצושרייבען אַ צווייטען „פויסט“, (הדרך אגב בעמערקט! אין דער אמת׳ן האָט היינע אָנגעשריבען אין יאָהר 1846 אַ טאַנצפּאָעם „דער דאָקטאָר פויסט“). מיט דער תשובה האָט היינע הפנים דאָן געוואָלט נקמה נעמען אָן געטהע׳ס פערעהרער און זיי בעווייזען, אַז ער שרעקט זיך נישט אָפילו פונ׳ם גרויסען ווײַמאַר׳ער „אָלימפּיער“ אָפּצושוועכ׳ן, פון אַט אָ דעם ענטפער האָט זיך געטהע געפיהלט שטאַרק בעליידיגט און היינע׳ן אָבגעזעגנט מיט די יוצא־טער פול ביטול; האָט איהר דאָ אין ווײַמאַר גאָרנישט מעהר וואָס צו זוכען?“

און כאָטש אַזוי איז היינע געבליבען איינער פון געטהע׳ס גוטע „רעע חסידים“, בשעת ווען די בע־קאַנטער יודיש־דײַטשער שרייבער לודוויג בערנע, איז געווען איינער פון געטהע׳ס גרעסטע שונאים.

מען האָט געוואָלט אויפשטעלען געטהע׳ן אַ דענקמאָל אין פראַנקפורט, וואו ער איז געבוירען געוואָרען. ס׳האָט אויסגעפעהלט אַ קליינער סכום מזומן, כדי דעם מאָנומענט צו קענען דערענדיגען און די בירגער האָבען זיך נישט געוואָלט צו גדרען געלד אויף דעם צוועק, האָט היינע אַ פערביטערטער זיך געשאָלטען:

לאָזט דעם דיכטער זיינע לאָרבערקרענץ!
איהר סוחרים! בעהאַלט אייך אייער געלד!
אַ מאָנומענט האָט זיך געטהע אַליין אויפגע־שטעלט.

אין די ווינדלען איז ער אייך אפשר נאָר געווען נאָהענט,
אָבער היינט טיילט אייך אָב פון געטהע׳ן אַ גאַנצע וועלט“.

Dr. med. J. BETTE
ספּעציאַליסט פון אינערל. און קינדער־קראַנקה.
צוריקגעקעהרט
Piotrkowska 6, tel. 144-95
נעמט אָן פון 8 ביז 11 פריה און פון 6–8 אוו.

ראַדיאָ־פּראָגראַם

זונטאָג, ד. 1 אָקטאָבער 1933

9 צייט־סיגנאַל, 9,05 גימנאַסטיק, 9,20 גראַ[…] מאָפאָן, 9.35 ידיעות, 9,40 גראַמאָפאָן, […],52 הויז־ווירטשאַפט, 10 גראַמאָפאָן, 10,30 גאָטעס[…] דינסט, 11,45 רעליגיעזע מוזיק פון גראַמאָפאָן[…] פליטען, 11,57 צייט־סיגנאַל, 12,10 מעטעאָר[…] לאָגישע ידיעות, 12,45 „האַנדווערקער־אָרגאַני[…] זאַציע“ שמועסען, 1 מוזיק, פריהמאָרגען, 2 רעפע[…] ראַט. 2.20 קאָנצערט, 4 פּראָגראַם פאַר קינדער[…] 4,30 גראַמאָפאָן, 4.45 ליטעראַרישע פערטעלשטונ[…] 5 רעפעראַט, 5,15 פּוילישע פאָלקסלידער, 6 או[…] דיציע, 7 ספּאָרט פון לאָדז, 7,05 פערשידענעס[…] 7,30 ראַדיאָ־וואָך פאַר יוגענד, 7,50 אָוועגט[…] ידיעות, 8'00 לייכטע מוזיק, 9.00 אַקטועלע[…] רעפעראַט, 10,15 ספּאָרט־ידיעות פון אַלע פּוילישע[…] ראַדיאָ־סטאַציעס, 10.25 טאַנץ־מוזיק, 11 קאָמו[…] ניקאַטען, 11,05 טאַנץ־מוזיק.

* * *

פון אויסלאַנד

12 ווין — סימפ. קאָנצערט, 3,25 קאָפּענ[…] האַגען — סימפ. קאָנצערט, 5,25 מאָסקווא — אָ[…] „טראַוויאַטאַ“, 7,35 שטאָקהאָלם — אָפּערעטע[…] „נעישאַ“, 8 מיילאַנד — אָפּערע, 8,40 פּאַריז […] אָפּערעטע, 8,45 רוים — אָפּערעטקע פון קאַלמאַן[…]

בויך־טיפוס קומט פון שמוציגע הענד.
וואַשט די הענד פאַר׳ן עסען.

פון דער לאָדזער בערזע

באַנק פּאָלסקי — — — —	[…]9.75
3 פּראָצענטיגע בוידאָוולאַנע —	[…]8.75
4 „ דאָלאַרובקאַ —	[…]7.75
7 „ סטאַביליזאַציע (אמ.)	[…]0.75
8 „ וואַרשאַווער פאַנד־בריף	[…]3.25
8 „ לאָדזער „ „	[…]0.50
ענגלישער פונט — — —	[…]7.75
דאָלאַר — אָפיצ. 5.83, נישט אָפיצ. —	[…]5.78
גאָלד־דאָלאַר — — — —	[…]9.01
גאָלד־רובל — — — —	[…]4.73
דײַטשער מאַרק — — —	[…]2.10

גאַבעטטע שטיהל, קאַזעטקעס[…]
טאַפּטשאַנעס, פּאָטעל־בעטען, מאַטראַצען א. א.
ערשטקלאַסיגע אַרבייט
בעקומט מען אויף לאַגער און אויף בעשטעלונג בײַ
א. בזשעזשינסקי
שענקעוויטש 52 רוג נאַווראַט
פראַנט־געוועלב
ערשטקלאַסיגע אויספערטיגונג — צוגענגליכע פּרייזען

שייטלען
מיט פּאַריזער שרינדן
[…] פערטיגע שייטלען
[…]ערען ערשטקל. און
[…]יעל אויסגעפיהרט
אויך אנדולאַציע
און מאַניקור
בײַ קערש,
סקווערא 15

זיכערע הילף און אַ רפואה!

אהן אפּעראַציע, אהן בלוט, אהן אַ מעסער און אהן בלום־פער־גיפטונג פאַר קראַנקע אויף בריכען, פאַר מענער, פרויען און קינדער, פערשידענע קאַליקעס אין גוף, פאַר הויקערס און פיס.

פערלאָזט נישט די קראַנקהייט, ווייל דער ווינקעל־בריך ווערט גרויס ווי אַ מענשען־קאָפּ, און עס פאַלט אַראָפּ אין דעם פיס איז דער קראַנקער אין אַ גרויסער סכנה, דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראַנדיג און שטערבליך. ספּעציעלע גומענע היילבאַנדאַזשען בעזונדערע; זיכער דעם שווערסטען בריך, אויך פאַר הויקערס, לײַמגלען ספּעציעלע היל־קאָרסעטן און אַפּאַראַטען פאַר פערקרימטע פיס און פּלאַטפיס, ווי אויך קינסטליכע גומע פיס.

ספּעציאַלע טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אָוועגד.

איינציגע אָרטאָפּעדישע היילאַנשטאַלט
Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאָס פערזענליכע ערשײַנען פון די קראַנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפּלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פאָלגענדע אוניווערזיטעטס־פּראָפעסאָרען: פּראָף. ד״ר בעראַנטש, פּראָף. ד״ר י. מאַרישלער, פּראָף. דר בר. קיעלאַנאָווסקי און אויך אַנדערע.

מיר נעהמען אויך אָן פערזיכערטע פון דער קראַנקען־קאַסע.

דאַנקזאַגונג.

אויף דעם וועג דריק איך אויס מיין הערצליכסטען דאַנק דעם גרויסען ספּעציא־ליסט ה׳ דיר. י. ראַפּאַפּאָרט וואָהנהאַפט אין לאָדז וואָלטשאַנסקאַ 10 (פראָנט פּאַרטער). פאַר זיין אויסקורירען מיך פון אַ שווערען ברוך־קראַנקהייט אויף וועלכע איך האָב אַ לאַנגע צייט געליטען.

מאיר גערשאַנאָוויץ.
לאָדז, וואָסקאָדניאַ 6.

פיל פערוואָנען ליידן אויף נערוון־אָפּשוואַכונג, באַקלאָגן זיך אויף פריצייטיקע פאַרמאַטערקייט, אויף שטאַרקע אָדער שוואַכע ווייטיקן אין קאָפּ, אָרעמס און פיס, אין האַלז און פּנים, ווי אויך אויף האַרץ־קלאַפּונג, שווינדלונג, ברעכונג אין די גלידער, אַנמעכטיקייט, אומרואיקייט, שרעקעוודיק, אַטעם־פאַרפעלונג, אָנרעגונג, צעטראַגנקייט, אַפּעטיטלאָז, קאָכונג אין די פאַרדייאונג־אָרגאַנען, שלאָפלאָזיקייט און אומצייליקע אַנדערע סימנים פון נערוון־ליידן.

די גרעסטע ליידן בײַ נערוועזישע קראַנקע איז דאָס פעלן פון ווילנס־קראַפט. אומצאָליגע ליידנדיקע פילן זיך אומפעיק צו אַרבעטן און צו שטעלן אַ ווי־דערשטאַנד דעם טרויעריקן גורל: דאָס פעלן פון מוט און ענערגישקייט איז די הויפּט־סיבה פון זייער מיספּראָלג אין לעבן.

ווער עס דערפילט איינע פון די אויבן־אויסגערעכנטע סימנים פון נערוון־קראַנקייט און ווער עס וויל געפינען אַ גוטע ראַט און הילף, —

זאָל זיך גלייך ווענדן צו מיר שריפטלעך

און איך שיק גלייך אַרויס אומזיסט אַ באַשרייבונג, ווי אַזוי אויסצו־היילן פון נערוון־ליידן, וואָס באַווייזט, אַז די אורזאַך פון פאַרשידענע ערנסטע קראַנקייטן שטאַמט פון פיזישע אָפּשוואַכונג און ווילנסלאָזיקייט.

יעדער איינער קאָן זיך איבערצייגן, אַז מען קאָן זיך פאַרלענגערן דאָס לעבן און פאַרהיטן פון קראַנקייטן.

מען דאַרף נאָר ווילן

טאָג־טעגלעך באַקום איך אומצייליקע דאַנק־בריוו, פיל אויך מיט בילדער, פון די געזונט־געוואָרענע, פון וועלכע עטלעכע באַלייג איך דאָ.

P. JANUSZEWSKI, WŁ. Tartak Parowy Low, Holländer i S-ka „Krzyż" Tarnów w Polsce przesyła mi zwięzłe a w treść bogate słowa wdzięczności:	P.G. SZREJDER z Żyrardowa, Polska, ul. Przejazd 17 m. 16 pisze:	Z żywym zapałem wypowiada się p. Teresia Gandolf (Wimberg) Poczta Adnet pod Hallein i Salzburg — Austrja:
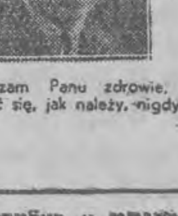		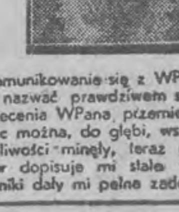
Zawdzięczam Panu zdrowie, wywdzięczyć się, jak należy, nigdy nie zdołam.	Poszedłem za Pańską radą i wynik: przeszły moje najśmielsze oczekiwania. Pan uratował życie mnie i mojemu dziecku. Wdzięczności mojej nie umiem wyrazić w słowach, życzę tylko wszystkim cierpiącym, by poznali się z metodą WPana	Skomunikowanie się z WPanem mogę nazwać prawdziwem szczęściem. Zalecenia WPana przemieniły mnie, rzec można, do głębi, wszelkie dolegliwości minęły, teraz dobry humor dopisuje mi stale. Osiągnięte wyniki dały mi pełne zadowolenie.

עס באַנוגנט בלויז אַ פּאָסט־קאַרטל מיט אייער אַדרעס. פאָדערט נאָך היינט אומזיסט אַ באַלערנדיקע בראָשור.

PANNONIA-APOTHEKE, Budapest 72. Postfach 83. Abt 136

הייגט גרויסע פרעמיערע!

„דאס הארץ פון אריז"

WALLACE BEERY i RICARDO CORTEZ :אין די הויפט-ראלען

אנהויב א 4.30 א זייגער נאכמיטאג
שבת און זונטאג 12.30 בייטאג

קלאנג-קינא
CAPITOL

לעטשניצע
זגערזשער 17

נעהמט אן קראנקע אין
אלע ספעציאליטעטן
פון 9 פריה ביז 7 א זייגער אוונט.
וויזיט 3 זל.

כירורגישער קאבינעט
Dr. med.
J. Szreiber

געפינט זיך יעצט אויף
Narutowicza 9 tel. 122-95
אפעראציעס, אפאטרונקעס, היילט ושילאקעס א.א.וו.
נעמט אן פון 2 ביז 3 און פון 7 ביז 8.30 אוו.
לעטשניצע-פרייזן.

צאהן-ארצט
טאנדאווסקא
51 גלובנא 51
(רוג קילינסקיעגא), טעל. 174-93
נעהמט אן צו לעטשניצע-פרייזן פון 9 פריה ביז 8 אוו. זונטאג פון 10—12 בייטאג.
רענטגען - פאטאגראפיעס סאליוקס-באלייכטונג. קינסטליכע ציינ.

קליינע
אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 ווערטער

ראקאלען

צו פערמיטען 1 צימער מיט א קיך ווענעצקי, מיט אלערליי בעקוועמליכקייטן און אנ'ענצעלע שטוב, ביים ווירט. צו ערפאהרען י. פעסטענבערג, פראנציסקאנער 30
6807

איבערצוגעבען א שטוב מיט א בעזונדערן איינגאנג פאר א סובלאקאטאר פילסודסקיעגא 4 ביי שולץ. ס'קען זיין אויך אויף חודש-געלד.
6601

פרייע פאסטענס

ס'ווערט געזוכט א קוואליפיצירטער פע-דע שטריקער ביי קאלמאנוויטש, פילסודסקיעגא 66.
6798

א טיכטיג פריליין צום בוכהאלטעריע ווערט געזוכט אין דער צוקערניע ביי גאמאלינסקי, פשעיאזד 1.
6797

א קוואליפיצירטער שטריקער ווערט געזוכט צו א 10-ער מאשין. פיעטרקאווער 10, 1-טער שטאק.
6811

פערשידענעס

געלעגנהייטליך צו פערקויפען אנ' שרייבמאשינע שלאפצימער צו ערפאהרען שענקעוויטשא 52 ביים טאפעצירער.
6699

איך וויל קויפען א רענדער-מאשין נומער 8, צו ערפאהרען ביי שפירא, אין נאוואליפקי טאראגאווע 33.
6698

Zgubiłem dnia 30 9 33 r. portfel wraz z dokumentami oraz książeczkę wojskową na imię Henryka Szperlinga wyd. przez P.K.U. Łódź-Miasto. Znalazca zechce takowe zwrócić za wynagrodzeniem do H. Szperlinga, Żeromskiego 42.

מיר עמפפעהלען אונזערע רייך-פערזעהענע אפטיילונגען:
ווידזעווער סחורות
דאמען-, הערען און קינדער-וועש
טיש-בעדעק און בעטגעוואנד
שירצען א. ז. וו.
אויסערגעוועהנליכע רעשטלעך, סעקונדא און בראק געלעגענהייט!

KONSUM
PRZY „WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE" S.A.
ROKICIŃSKA 54. Dojazd Tramwajami 10 i 16

אויסשליסליכע דערלויבניש צו שיקען לעבענס-מיטעל און סחורות-פעקלעך קיין רוסלאנד ז. ס. ס. ר.

[...]י בר אוריין הוא יאי
(מנחות נ"ג)
[...]ן אלע רעכטס ענינים ווי: פארט-[...]אווע, סאנדאווע, וואיסקאווע, פר, [...]קטען פון: שות ות, ליקווידאציע, [...]שיר-ושאווע, קויף און פערקויף [...] ז. וו. אינפארמירט, רעדאגירט און ערלעדיגט לויט'ן אוסטאוו רעכטסק.
[...] ה. בויז, לאדז,
3 אגראדאווא 3
טעל. 191-48
(עקזיסטירט זייט 1910)
[...]סיתר ערורך גענצעמעסיג שי-ס-נטרונלטען [...]ן בעטיילינג זיך אי פורותן טיט ן בעס-טען ערפא"ג.
[...]ס. פאר שטענדיגע קליענטען אלע ארט אינפארמאציעס (טעלעפאניש) בחנם.

Dr. med. **H. GUTSZTA[...]**
[...]פעציאל-ארצט פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
Zachodnia 62 (Śródmiejska[...]
telefon 129 52.
[...] אן פון 11—1 און פון 5—7 אוונט.

וויכטיג נייעס
פאר לאנגנעקליידעטע בעפעלקערונג!
איהר דארפט שוין נישט טראגען קיין סאנדייט-מלבושים דען איך דער נעוועזענער געשעפטס-אנפיהרער פון דער בעוואוסטער פירמע ה. מענדראווסקי האב צוליב זיין אפרייזע נאך ארץ-ישראל ערעפענט א געשעפט פון
יודישע לאנגע מלבושים
מיט גוטע בעסטעלטע ארבייט און גאראנטירטע צופרידענהייט אויך פאר נישט טייערערע פרייזען ווי סאנדייטער איך בעזיץ שטענדיג אויף לאגער אלערליי יודישע מלבושים אויך גאנצע אויסשטייערן פאר חתנים. — או ח פערדיענג ווערט אויסגעפירט אין פערלויף פון 24 שעה. געדענקט די אדרעס:
אביגדורווארטסקי, לאדז
פולנאצנא 5 אין הויף. סאלידע בעדינונג
וויכטיג פאר עלטערע געקליידעטע! אי מיין געשעפט ווערט אויך בענעפערטע מלבושים לויט די נייעסטע פאסאנען.

הורקשטעל שירמס
פון
און שפאציר-שטעקענס
ס. פייגענבוים
לאדז, נארוטאוויטשא 19

עמפפעהלט אין א רייכען אויסוואהל פון קאלירטע דאמען- און מענער-שירמס און שטעקענס צו קאנקורענץ-פרייזען. נעהמט אן אלערליי רעפאראטורען פון שירמס און שטעקענס.

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8—1 מיטאג און פון 6—9 אוונט. זונטאג פון 10—1 בייטאג.
אלע ארט אנאליזען.
פאר ארבייטסלאזע לעטשניצע פרייזן

וויכטיג פאר דאמען!
נאר 2 זל. ווערען פאר 2 איבערגע-מאכט די עלטעסטע
היטען
אויף גאנץ ניי און אויף ווייס היטען צו
3.50
געדענקט די אדרעס
„TOLA"
23 Zawadzka 23
II wejście parter.

געזונט איז אנ'אוצר
Primeros
PREZERWATYWY
איז די גאראנטיע פאר'ן געזונט.

Dr.
J. HERSZFINKIEL
זשעלאזנא 8a
טעל. 111-87
צוריקגעקעהרט

פאבריק פון דיוואנעס
MAYZEL i S-ka
Znak ochronny
w ŁODZI

מאכט בעקאנט, אז דער פערקויף פון דיוואנעס מיט דער האלבער לבנה צו פאבריקס-פרייזען קומט פאר אין די סקלאדעס פון פאלגענדע פירמעס:

B-cia Z. i A. Rappeport, ul. Piotrkowska 15
J. Rotenberg, ul. Nowomiejska 1
L. Trajstman, ul. Piotrkowska 81

קליגג טעלעפ. 247-90 | פערטרויט נישט דיין קליידונג קיין אונפעראנטווארטליכען פאכמאן | קום אריין נארוטאוויטשא 13

[...]די איינציגע בעקאנטע [...]אין אונזער שטאט ערשטע שניידער און שוסטער שנעלע הילף
„WYGODA"
נארוטאוויטשא 13
טעל. 247-90

[...]וועלכע געפינט זיך אונטער דער לייטונג פון אויסגעארבייטע און געניטע פאכמענער פיהרט אויס [...]מאליך און צו צוגענגליכע פרייזען אלע ארט קירזשנער. שניידער און שוסטער איבער-[...]ארבייטונגען און רעפאראציעס. אויס'ן ארט געפינט זיך א פארבעריי און א כעמישע וועשעריי [...]אויך אויף וועש. ארטיסטישע שטאפעריי און איבערפאסאנירען היטען. ס'ווערען אויך אנגענומען [...]פארהאנגען צו וואשען און צו רעהמען לויט'ן נייעסטען סיסטעם. אויפ'ן פערלאנג נעהמען מיר אן און מיר שיקען אפ אהיים גאנץ אומזאנסט.
[...]אויפפרישען אנ'אנצוג 1.80, הויזען 70 גר. קיין פליע בעזיצען מיר נישט.

א לאנגיעהריגער
מיליטער-בעאמטער
ערטיילט אייך עצות און אנווייזונגען פאר צוריקגעקומענע פון אויסלאנד וועלכע האבען צו'יב וועלכע עס אין סיבות נישט דורכגעמאכט דאס מיליטער-דינסט. :-: ספעציאליסט אין שרייבען פון ביטעס פאר
איינציגע שפיזערס
ב. מאן פיעטריקאווער 10

כירורגישער קאבינעט
Dra med.
M. Kantora
איז נעווארען א בערגעטראגען אויף זשעלאזנא 5
טעל. 112-22
נעהמט אן פון 1—3 און פון 6—8 אוו.
לעטשניצע-פרייזן.

Poradnia
WENEROLOGICZNA
[...]יט און ווענערישע קראנקהייטען
זאוואדזקא 1
[...]טיג פון 8 פריה ביז 9 אוונט, [...]נטאג און חגאות פון 9 ביז 2 מיטאג.
א וויזיט 3 זל.
[...]ן 11—6 נאכמ. נעמט אן א פ ריי-דאקטאר.

[...]אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה
פאר'ן טעקסט: פרייטאג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער זייט שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . . . 60— . . . . 4 . .
נאכ'ן טעקסט—12 . . . . 18— . . . . . .
אויסער דער שטאדט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז:
אין לאדז ב[...] א חודש מיט אפטראגען אהיים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

[...]זעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און טעקסט פון די אנאנסען איז דער פערלאג ניט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט

Za wydawnictwo „Naier Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Naier Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman